

UNIVERZITA PARDUBICE
Fakulta filozofická
Humanitní studia

RODINA Z POHLEDU MLADÝCH DOSPĚLÝCH

Bakalářská práce

2020

Denisa Kalinová

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Denisa Kalinová**
Osobní číslo: **H17244**
Studijní program: **B6107 Humanitní studia**
Studijní obor: **Humanitní studia**
Téma práce: **Rodina z pohledu mladých dospělých**
Zadávací katedra: **Katedra věd o výchově**

Zásady pro vypracování

Tato bakalářská práce pojednává o problematice rodiny, manželství a založení rodiny z pohledu dnešních mladých dospělých. V teoretické části se budu věnovat popisu základních pojmů jako je rodina, funkce rodiny, manželství a rodičovství. Charakterizují vývojové období „mladý dospělý“. Dále se zaměřím na aspekty, které ovlivňují názor mladé generace na manželství a rodičovství. V druhé části mé práce se budu věnovat představám, plánům a obavám mladých lidí ohledně rodinného života, dětí a manželství. Výzkumné šetření bude uskutečněno na základě kvantitativního výzkumu, formou dotazování pomocí dotazníku vlastní konstrukce. Výzkumný vzorek budou představovat mladí lidé ve věkové kategorii 18 až 26 let.

Rozsah pracovní zprávy:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

- ČERMÁKOVÁ, Marie. Proměny současné české rodiny: (rodina – gender – stratifikace). Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. Studie, sv. 28. ISBN 80-85850-93-1.
- FIALOVÁ, Ludmila. Představy mladých lidí o manželství a rodičovství. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. Studie, sv. 24. ISBN 80-85850-87-7.
- KOCOURKOVÁ, Jiřina a Ladislav RABUŠIC, ed. Sňatek a rodina: zájem soukromý nebo veřejný?: proměny reprodukčního chování a možnosti rodinné politiky z hlediska postojů české veřejnosti. Praha: Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra demografie a geodemografie, 2006. ISBN 80-86561-93-3.
- MATĚJČEK, Zdeněk. Dítě a rodina: v psychologickém poradenství. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992. Psychologická literatura. ISBN 80-04-25236-2.
- MATOUŠEK, Oldřich. Rodina jako instituce a vztahová síť. 3., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. Studijní texty, sv. 3. ISBN 80-86429-19-9.
- MOŽNÝ, Ivo a Vladimír JIRÁNEK. Rodina a společnost. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006. Studijní texty, sv. 38. ISBN 80-86429-58-X.
- MINUCHIN, Salvador. Rodina a rodinná terapie. Přeložil David VICHNAR. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0371-1.
- PLAŇAVA, Ivo. Manželství a rodiny: struktura, dynamika, komunikace. Brno: Doplněk, 2000. ISBN 80-7239-039-2.
- VESELÁ, Renata. Rodina a rodinné právo: historie, současnost a perspektivy. Praha: Eurolex Bohemia, 2003. ISBN 80-86432-48-3.
- Partnerství, rodičovství, rodina. Brno: Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity, 2008, 132 s.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Lucie Hájková**
Katedra věd o výchově

Datum zadání bakalářské práce: **31. března 2019**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2020**

L.S.

doc. Mgr. Jiří Kubeš, Ph.D.
děkan

Ing. Jaroslav Myslivec, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 29. listopadu 2019

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnici Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 19. 4. 2020

Denisa Kalinová

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí bakalářské práce Mgr. Lucii Hájkové za cenné rady, odborné vedení, ochotu a spolupráci při zpracování bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat všem respondentům, kteří se podíleli na mém výzkumu. A v neposlední řadě bych ráda poděkovala své rodině za psychickou podporu.

ANOTACE

Tato bakalářská práce pojednává o problematice rodiny, manželství a založení rodiny z pohledu dnešních mladých dospělých. V teoretické části se budu věnovat popisu základních pojmů jako je rodina, funkce rodiny, manželství a rodičovství. Charakterizují vývojové období "mladý dospělý". Dále se zaměřím na aspekty, které ovlivňují názor mladé generace na manželství a rodičovství. V druhé části mé práce se budu věnovat představám, plánům a obavám mladých lidí ohledně rodinného života, dětí a manželství. Výzkumné šetření bude uskutečněno na základě kvantitativního výzkumu, formou dotazování pomocí dotazníku vlastní konstrukce. Výzkumný vzorek budou představovat mladí lidé ve věkové kategorii 18 až 26 let.

KLÍČOVÁ SLOVA

Rodina, rodičovství, manželství, mladá dospělost

TITTLE

Family in eyes of young adults

ANNOTATION

This bachelor thesis deals with topics - family, marriage and establishing of the family from young adults' point of view. In the theoretical part of the work, I am going to describe and explain the basic terms as a family and its function, a marriage, a parenthood and characterize the developmental period which we mark as young adult period or young adulthood. Then I am going to deal with the aspects which influence the young generation's opinion of marriage and parenthood. The second part of my bachelor thesis, I am going to work with some expectations, plans and worries about the family life, children or marriage of young people. The practical part and my research are going to be processed and based on quantitative investigation by questionnaire of mine. The research sample is going to consist of people in age category between 18 and 26 years old.

KEYWORDS

family, parenthood, marriage, young adulthood

OBSAH

ÚVOD.....	8
Teoretická část	9
1 Rodina.....	9
1.1 Funkce rodiny.....	10
1.2 Rodičovství	12
2 Manželství.....	14
2.1 Typy partnerského soužití	17
3 Aspekty ovlivňující názor na rodičovství a manželství	19
3.1 Rodinné prostředí	19
3.2 Vzdělání	20
3.3 Kariéra.....	20
3.4 Ekonomická situace	21
4 Vývojové období – mladá dospělost.....	22
Praktická část	24
5 Metodologie výzkumu	24
5.1 Cíl výzkumu	24
5.2 Stanovení výzkumných otázek a problému.....	24
5.3 Formulace hypotéz	25
5.4 Metoda sběru dat	25
5.5 Výzkumný vzorek	26
5.6 Realizace výzkumného šetření	26
6 Vyhodnocení a interpretace dat	27
6.1 Prezentace výsledků	27
6.2 Verifikace hypotéz	46
6.3 Závěr výzkum.....	53
Závěr	56
Seznam zdrojů.....	58
Literární zdroje	58
Internetové zdroje	59
Seznam grafů	61
Seznam tabulek	62
Přílohy.....	64
Příloha 1 - dotazník.....	64

ÚVOD

Tato bakalářská práce se zabývá tématem rodiny z pohledu dnešních mladých dospělých. Dané téma jsem si zvolila z vícero důvodů. Každý z nás pochází z nějaké rodiny, která je pro nás primární a velmi důležitou sociální skupinou. Rodina je zdrojem bezpečí, podpory a pochopení. Mnozí z nás poté zakládají další nové rodiny, ve kterých je vychována další generace.

V současné době můžeme pozorovat, že se rodina dostává znovu do krize. Věk žen prvorodiček se oproti minulému století značně zvyšuje. Dříve bylo zcela běžné, když žena porodila své první dítě v osmnácti letech, dnes ženy zakládají rodinu až kolem třicátého roku života. Tento jev se často nazývá jako „dočasná bezdětnost“. Nemalé množství párů zůstává také bezdětných. V praktické části této práce bych ráda zjistila, jaké mají mladí lidé plány ohledně rodinného života, zda je pro ně důležitější rodina či kariéerní postup a z čeho mají největší obavy.

Práce je rozdělena do dvou částí, na část teoretickou a praktickou. V teoretické části se budu věnovat základním pojmům jako je rodina a rodičovství. Další kapitola se bude týkat manželství a nesezdanému soužití, které v naší společnosti značně přibývá. Dále se budu věnovat aspektům, které ovlivňují názor mladých lidí na manželství a rodičovství. V neposlední řadě budu definovat vývojové období mladá dospělost, které jsem si vybrala záměrně, jelikož je mi věkově nejbližší a současně je to období vhodné pro zakládání rodiny.

Předmětem druhé, praktické části je výzkum zaměřen na plány a obavy, které souvisejí s rodinným životem mladých lidí. Výzkumné šetření bude uskutečněno na základě kvantitativního výzkumu formou dotazníku vlastní konstrukce. Výzkumný vzorek budou představovat mladí lidé ve věkové kategorii 18 až 26 let. Ráda bych do této skupiny zapojila respondenty z řad studentů, ale i pracujících. Cílem výzkumu je zjistit, jak mladí dospělí vnímají rodinu a rodičovství. Zda plánují mít děti či mají jiné životní priority (kariéra, cestování,..), popřípadě v kolika letech by se rádi stali rodiči. Jak velkou plánují rodinu a z čeho mají největší obavy v souvislosti s rodičovstvím.

Teoretická část

1 Rodina

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou rodiny a rodičovství, proto je nutné si zprvu vymezit pojmy, které jsou s daným tématem spojené. Pojem rodina nalezneme v nejrůznějších vědních oborech jako je psychologie, pedagogika, právo či sociologie.

Co je to rodina? V literatuře najdeme různé pojmy vymezující rodinu. Všechny definice se však více či méně shodují. O rodině se mluví jako o primární a nejdůležitější společenské jednotce, která je pod záštitou státu a chráněna zákonem z důvodu její významnosti pro lidstvo. Pouze zdravá rodina je předpokladem pro správnou výchovu dětí.¹ *„Rodina je prvním a dosti závazným modelem společnosti, s jakým se dítě setkává. Formuje jeho osobní vývoj i postoj ke všem dalším skupinám.“*²

Rodina je charakterizována soužitím muže a ženy a jejich dětí, případně prarodiči. Téměř všechny společnosti jsou založeny na tomto přirozeném modelu rodiny.³ *„O rodině můžeme mluvit až tehdy, když se muži a ženě, kteří spolu žijí, narodí dítě.“*⁴

Dle Všeobecné encyklopedie Diderot je rodina popisována jako *„původní a nejdůležitější sociální skupina a instituce, která je základním článkem sociální struktury i základní ekonomickou jednotkou.“*⁵

V dnešní době se také stále častěji mluví o tzv. duhových rodinách. Duhová rodina je soužití homosexuálních párů s dětmi. Může se tedy jednat o dvě lesby či o dva gaye a dítě. Děti přicházejí z předchozího manželství jednoho z partnerů či pomocí umělého oplodnění. V České republice vyrůstá více než tisícovka dětí v lesbických či gay rodinách, které vznikly po rozpadu původního rodičovského páru. Právní postavení těchto rodin však není srovnatelné s tradičním modelem rodiny.⁶

¹ VESELÁ, Renata. *Rodina a rodinné právo: historie, současnost a perspektivy*. Praha: Eurolex Bohemia, 2003, s. 13.

² MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť: studijní texty*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1993, s. 10.

³Tamtéž, s. 10.

⁴ VESELÁ, Renata. *Rodina a rodinné právo: historie, současnost a perspektivy*. Praha: Eurolex Bohemia, 2003, s. 11.

⁵ Tamtéž, s. 12.

⁶ *Prague Pride: Duhové rodiny* [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <https://www.praguepride.cz/cs/lgbt-rodiny.e>

Rodina dnes už bohužel není taková jako za našich prarodičů, ale značně se mění. Dříve žili všichni členové rodu pohromadě. Pečovali o děti ale i o nemocné starce a byli si vzájemně nápomocní. V dnešní době přebírají závazky rodin instituce. „Škola převzala od rodiny vzdělávání dětí. Lékaři, nemocnice a síť sociálních zařízení převzali od rodiny péči o nemocné, staré a postižené.”⁷

1.1 Funkce rodiny

Rodina plní několik důležitých funkcí. Mezi ty hlavní se řadí funkce reprodukční, ekonomická, výchovná, socializační a ochranná.⁸ Funkce biologicko-reprodukční bývá často označována i jako funkce sexuální.

Zdeněk Helus uvádí deset základních funkcí rodiny. Některé z nich se vážou pouze na určitý věk jedince, kvalitou realizace však ovlivňují jeho další vývoj.⁹

1. Uspokojení základních, primárních potřeb dítěte

Tato funkce je nejdůležitější pro rané stádium dětství. Jsou tu uspokojovány základní biopsychické potřeby, mezi které patří dostatek jídla, pití, spánku, pohybu a hygieny. Do této skupiny se zahrnuje i potřeba bezpečí, lásky nebo pravidelného životního rytmu. Tím, že dochází k uspokojování těchto potřeb v rodině se stále stejnými lidmi, kteří se dokáží vcítit a jsou šetrní, si dítě dokáže na prostředí lehce zvyknout a cítí se v něm doma. Chce mít s rodinou co nejvíce společného a projevovat se v ní, jelikož to přináší nové a pozitivní zkušenosti. Vznikají tím ty nejlepší podmínky pro aktualizaci potencialit rozvoje dítěte.

2. Uspokojování potřeby organické přináležitosti

Touto funkcí je zajišťována potřeba mít domov a své rodiče, se kterými se dítě identifikuje. Dítě dává veškerou důvěru rodičům, kterým se vkládá do náruče a do jejich péče. Tímto vzniká základ pro vytváření životní jistoty a vědomí, že patří do spolehlivých a láskyplných

⁷ MOŽNÝ, Ivo. Sociologie rodiny. Vyd. 2., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. Základy sociologie, sv. 8, s. 20.

⁸ VESELÁ, Renata. Rodina a rodinné právo: historie, současnost a perspektivy. Praha: Eurolex Bohemia, 2003, s. 19.

⁹ HELUS, Zdeněk. Sociální psychologie pro pedagogy. 2., přepracované a doplněné vydání. Praha: Grada, 2015. Pedagogika, s. 219.

mezilidských vztahů. Toto povědomí přináší touhu a potřebu se integrovat mezi další lidi, projevovat se mezi nimi a vytvářet si nové vztahové vazby. Při narušení těchto potřeb dochází k poruchám a zbrzdění osobnostního rozvoje.

3. Poskytování prostoru pro aktivní projev, činnou seberealizaci a součinnost s druhými

V rodině se konstituuje a následně rozvíjí a diferencuje velmi významná životní osa. Můžeme ji charakterizovat prožitkem „já jsem a jednám“, „umím, dovedu a zvládám“. Díky této životní ose se vyvíjí vědomí sebe samého jako jedince, který je schopen jednat a být činný. Skrze toto jednání poznává nové lidi a svět a obohacuje tím život svůj i svého okolí.

4. Úvod dítěte do vztahu k věcem rodinného vybavení

Rodina vede (záměrně či mimoděčně) dítě k tomu, aby zařízení domácnosti chápalo jako cenné předměty, které mají pro rodinu nějakou hodnotu. Proto je nutné tyto věci používat podle určitých pravidel a udržovat je v pořádku, tyto poznatky se dítě učí pozorováním dospělých osob. Toto je velmi přínosné pro kultivaci vztahu dítěte k hmotným a cenným věcem. V rodině má dítě vyčleněné své osobní věci, které může chránit či půjčovat a tím se vyvíjí další životní osa – „já mám“.

5. Určování prvopočátečního prožitku sebe sama

Rodina do tohoto sebepojetí vkládá pohlavní (genderový) obsah a smysl. Velmi tomuto jevu napomáhají vzory rodičů či prarodičů, ale i zkušenosti se sourozenci.

6. Poskytování bezprostředně působících vzorů a příkladů

Přes lásku ke svým rodičům, napodobováním, přemýšlením a vcit'ováním se do jejich životů dítě vnímá druhého člověka jako osobnost a samo se osobností touží stát. Dítě tím získává příležitost chápat a vcit'ovat se do druhého člověka.

7. Zakládání a rozvíjení vědomí povinnosti, zodpovědnosti, ohleduplnosti a úcty

Rodina učí dítě vnímat tyto hodnoty jako něco samozřejmého, co patří do každodenního života. Dítě si vše osvojuje převážně tím, že je zapojováno do společných aktivit a přejímá znalosti od ostatních členů rodiny.

8. Otevírání příležitosti vstupovat do mezigeneračních vztahů

Tím, že rodina dítěti poskytuje vztah s rodiči, prarodiči, sourozenci ale i strýci a tetami mu pomáhá chápat lidi odlišného věku, ale i odlišného postavení či založení.

9. Navozování představ o širším okolí, společnosti a světě

Prostřednictvím rodiny, příbuzných a přátel si dítě ujasňuje svět profesí, občanských povinností, ale i svět problémů a pokušení, kterým je nutno často vzdorovat. V případě, že má dítě bezpečné zázemí svých blízkých, nebojí se do toho odlišného světa nahlížet a vstupovat.

10. Rodina slouží jako prostředí ke svěřování, vyslechnutí či pomoci

Tato funkce je nejdůležitější v období, kdy dítě vstupuje do školy a zesiluje v období krizí a neúspěchů. Poskytuje dítěti významný zdroj životní rovnováhy. Rodina, která poskytuje chápající zázemí je pro dítě důležitým útočištěm a tím mu navozuje pocit zakotvení a bezpečí. Díky tomu se veškeré obavy a trable mnohem lépe překonávají.¹⁰

1.2 Rodičovství

„Rodičovství je významným projevem generativity dospělého věku, ale i specifickým způsobem naplnění intimacy, protože umožňuje vznik výlučné, hluboké citové vazby, většinou přetrvávající po celý život.“ Rodičovství je považováno za přirozený následek manželství.¹¹

Rodičovství je široký pojem, který se odlišuje v závislosti na fázi rodinného cyklu. Přejít k rodičovství je významným mezníkem v rodinném cyklu a zároveň patří k nejdůležitějším milníkům v životě člověka.¹² *„Mateřství a rodičovství je obecně očekávanou součástí životního běhu člověka, je spojováno s obdobím dospělosti ve smyslu životní náplně a životního úkolu.“*¹³ Rodičovství přináší do života partnerů mnoho zásadních změn, které mohou mít negativní vliv, ale mohou být i přínosné.

¹⁰ HELUS, Zdeněk. Sociální psychologie pro pedagogy. 2., přepracované a doplněné vydání. Praha: Grada, 2015. Pedagogika, s. 219-222.

¹¹ VÁGNEROVÁ, Marie. Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří. Praha: Karolinum, 2007, s. 108.

¹² MOŽNÝ, Ivo. Sociologie rodiny. Vyd. 2., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. Základy sociologie, sv. 8, s. 125-126.

¹³ SOBOTKOVÁ, Irena. Psychologie rodiny. 2., přeprac. vyd. Praha: Portál, 2007, s. 162.

Mezi **negativní stránky rodičovství** patří zpomalení či úplné ukončení karierního postupu u matky. Ta ve většině případů odchází na mateřskou dovolenou a je několik let plně k dispozici svému dítěti. Někteří mají také velké obavy z nedostatku financí, při pobírání rodičovského příspěvku. Některé ženy považují rodičovství jako omezování osobní svobody, především při péči o dítě v útlém věku. Tento negativní jev britští vědci identifikovali jako hlavní důvod odkládání rodičovství. Dopady má i na manželský či partnerský vztah, převážně na sexuální život z důvodu vyčerpanosti. Některé partnery děsí i to, že stát se rodičem je nezvratné a je to rozhodnutí na celý život. Naopak mnoho párů má strach z toho, že nebudou dobrými rodiči.¹⁴

Mezi hlavní **přínosy rodičovství** můžeme zařadit rozvoj vztahů. Vznikají nové vztahy mezi rodičem a dítětem. Zároveň mezi partnery, kteří vidí své protějšky v nové roli – matka či otec. Rodičovství je také základ pro nové přátelství s jinými rodinami a jejich dětmi. Mnozí považují za pozitivní stránku osobní naplnění, převážně u žen dochází k osobnímu rozvoji a k pocitu osobní hodnoty. Pro některé rodiče je velmi podstatné zajistit prostřednictvím svých dětí pokračování rodu. Téměř 80 % žen také uvádí, že mateřství je pro ně známkou dospělosti.¹⁵ „*Narození dítěte dává životu hlubší smysl, žít pro někoho, kdo mne bezvýhradně potřebuje, je na mne zcela odkázán, dává mému životu nový rozměr, který je tím nejvzácnějším, co si lze představit. Narození dítěte a přijetí role matky/otce je šancí vzájemného sblížení obou rodičů a obnovy lásky ve zcela novém jejím významu.*“¹⁶

Z pohledu mladých lidí je rodičovství přirozená součást lidského života. Mnozí z nich počítají s tím, že děti mít budou. Vyskytují se však velké známky nejistoty například z omezování osobní svobody nebo nedostatku financí. Zároveň se však velká část mladých lidí shoduje na tom, že největším štěstím v lidském životě je možnost sledovat vývoj svých dětí. Více jak polovina mladých žen a téměř polovina mužů tvrdí, že je pro ně rodina důležitější než práce.¹⁷

¹⁴ SOBOTKOVÁ, Irena. Psychologie rodiny. 2., přeprac. vyd. Praha: Portál, 2007, s. 157.

¹⁵ Tamtéž, s. 158.

¹⁶ HELUS, Zdeněk. Sociální psychologie pro pedagogy. 2., přepracované a doplněné vydání. Praha: Grada, 2015. Pedagogika s. 213.

¹⁷ FIALOVÁ, Ludmila. Představy mladých lidí o manželství a rodičovství. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. Studie, sv. 24, s. 80–82.

2 Manželství

Manželství patří mezi jedny z nejstarších institucí v historii lidstva. „*Na základě židovsko-křesťanské tradice se rozvinul ideál striktně monogamního a trvalého partnerského soužití, které bylo považováno za svátost.*“ Manželství je jednou ze dvou forem institucionalizovaného párového vztahu (druhou je registrované partnerství). Uzavření manželství přináší nová práva a povinnosti, která jsou podložena právními předpisy.¹⁸

„*Manželství je trvalý svazek muže a ženy vzniklý způsobem, který stanoví zákon. Hlavním účelem manželství je založení rodiny, řádná výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc.*“¹⁹ Manželství je tedy forma soužití muže a žen, která je právně ošetřena zákony.

Manželství též můžeme charakterizovat jako trvalý svazek muže a ženy, který partnerům poskytuje vzájemné sexuální a ekonomické právo. Hlavním smyslem manželství je však založení rodiny a patřičná výchova dětí.²⁰

Manželství lze vymezit hned několika způsoby:

- **Sociálně:** manželství představuje malou sociální skupinu, která spojuje dvě navzájem si cizí rodiny v příbuzenský vztah.
- **Psychologicky:** „*oba partneři se definují svou příslušností k tomuto vztahu, v němž získali určité role a zvolili si nějaký životní styl.*“ Pro manželský vztah je typický způsob komunikace, uznávání norem, hodnot i strategií řešení konfliktů.
- **Fyzicky:** manželství má stanovenou určitý prostor a čas, manželé spolu sdílejí společnou domácnost a časový úsek společného života.²¹

Téměř na celém světě existuje nějaký typ svazku mezi mužem a ženou, který je společensky uznávaný a lze ho nazývat manželstvím. V každé kultuře lze shledat značné odlišnosti. Ze sociologického hlediska lze vymezit několik společných charakteristik. Prvotním znakem je velmi blízký vztah mezi manželi. V druhé řadě se jedná o sexuální právo, které získává každý z manželů na svého partnera. Cílem manželství je také směna věcí a služeb mezi partnery, která

¹⁸ VÁGNEROVÁ, Marie. Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří. Praha: Karolinum, 2007, s. 88.

¹⁹ Nový občanský zákoník 89/2012 Sb. Praha: Verlag Dashöfer, 2017, s.73, §655.

²⁰ VESELÁ, Renata. *Rodina a rodinné právo: historie, současnost a perspektivy*. Praha: Eurolex Bohemia, 2003, s. 111.

²¹ VÁGNEROVÁ, Marie. Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří. Praha: Karolinum, 2007, s. 89.

byla využívána převážně v minulosti, kdy byla dělba práce mezi mužem a ženou více vyhraněna než dnes. Posledním rysem je očekávání partnerů, že jejich svazek bude trvalý.²²

Před vstupem do manželství často mezi partnery probíhá zasnoubení, které slouží jako vzájemný slib k budoucímu sňatku. Právní úprava tento závazek nezná, jelikož se jedná o starý právní institut, který je upravován normami civilního a kanonického práva.²³ „*Manželství vzniká svobodným a úplným souhlasným projevem vůle muže a ženy, kteří hodlají vstoupit do manželství (dále jen „snoubenci“), že spolu vstoupí do manželství.*“²⁴ Tento slib je složen před příslušným orgánem, slavnostním způsobem za přítomnosti svědků každého z partnerů. Manželství je možno složit několika způsoby – občanským a církevním sňatkem, před zástupcem a konzulárním sňatkem.²⁵

Občanský sňatek mohou snoubenci učinit před starostou, místostarostou, nebo pověřeným členem zastupitelstva obce. Uzavření manželství musí být provedeno za přítomnosti matrikáře. Sňatek je převážně uzavírán v oddací síni v budově obecního úřadu. Lze ho však uskutečnit i na jiném místě, které si snoubenci vyberou, jestliže to povolí příslušný matriční úřad. Stále častěji jsou svatby pořádány mimo obřadní síň, například na zahradách či památných místech. Vždy musí být zachována slavnostní forma za přítomnosti veřejnosti a dvou svědků.

Církevní sňatek je možné učinit před příslušným orgánem církve a před osobou, která je pověřena církví nebo náboženskou společností. Manželství musí být uzavřeno pouze před státem registrovanou církví či náboženskou společností a na místě určeném předpisy. Při církevním sňatku musí být dodrženy všechny podmínky zákona o rodině, aby mohlo být manželství považováno za platné.

Uzavření manželství zástupcem je chápáno spíše jako výjimka a musí splňovat určité předpoklady. V tomto případě snoubenci neprohlašují svoji vůli vstoupit do manželství současně a osobně. V této souvislosti je možné prohlásit vstup do manželství prostřednictvím zástupce.

²² VESELÁ, Renata. *Rodina a rodinné právo: historie, současnost a perspektivy*. Praha: Eurolex Bohemia, 2003, s. 111.

²³ Tamtéž, s. 111.

²⁴ Nový občanský zákoník 89/2012 Sb. Praha: Verlag Dashöfer, 2017, s.73, §656.

²⁵ VESELÁ, Renata. *Rodina a rodinné právo: historie, současnost a perspektivy*. Praha: Eurolex Bohemia, 2003, s. 112.

Konzulární sňatek se koná v případě, že chce občan České republiky vstoupit do manželství v zahraničí. Manželství je v tomto případě uzavíráno podle příslušných zákonů o rodině před vedoucím úřadu, případně jiným pracovníkem zastupitelského úřadu.²⁶

Manželství je právní vztah, který může vzniknout, ale i zaniknout jen na základě zákonů. „*Manželství může být rozvedeno, je-li soužití manželů hluboce, trvale a nenapravitelně rozvráceno a nelze očekávat jeho obnovení.*“²⁷ Uváděny jsou tři možné způsoby ukončení manželství – 1. zánik manželství po smrti jednoho z manželů, 2. v případě prohlášení jednoho z manželů za mrtvého, 3. rozsudkem soudu o rozvodu manželství.²⁸

Z pohledu mladých lidí je manželství stále nejčastější variantou partnerského života. Pravdou však je, že se mezi mladými vytrácí starý tradiční model manželství – nejprve sňatek, poté společné bydlení. Vytvořili si nový ideál pro partnerský život – nejprve společné bydlení a následný vstup do manželství. Velmi častým impulzem k sňatku je právě těhotenství nebo rozhodnutí mít děti. Důležitým důvodem k sňatku je také láska a touha po bezpečném zázemí.²⁹ Pro mladé lidi je nejideálnějším věkem pro vstup do prvního manželství okolo 25 až 30 let věku. Tento pozdnější věk je připisován převážně tomu, že dnešní mladí lidé věnují více času tomu, aby dokončili vzdělání. Zhruba polovina končí školu o dva až čtyři roky později než jejich rodiče. Teprve poté si zřizují své domácnosti, zakládají rodiny a vstupují do manželství.³⁰

Pro mladé muže uzavření manželství velmi často nepředstavuje uspokojení ve smyslu dosažení vyššího společenského statusu. Naopak spíše vyvolává pocit ohrožení, ztrátu svobody a omezování. Ožívují se jim vzpomínky na dětství, kdy byli plně zavázáni své matce a obávají se, že to bude stejné. Muži mnohdy vnímají manželství jako překážku svého individuálního rozvoje. Bojí se, že ztratí svou sílu, pozici a možnost úniku. Mnozí muži jsou na vstup do manželství připraveni až ve druhé polovině či na konci mladé dospělosti. **Pro mladé ženy** vstup do manželství znamená nový, hodnotnější status. Přestože ženy vstupují do manželství raději, jsou často více nespokojeni než muži, kteří ho oddalují.³¹

²⁶ VESELÁ, Renata. *Rodina a rodinné právo: historie, současnost a perspektivy*. Praha: Eurolex Bohemia, 2003, s. 112-118.

²⁷ Nový občanský zákoník 89/2012 Sb. Praha: Verlag Dashöfer, 2017, s.82, §755.

²⁸ VESELÁ, Renata. *Rodina a rodinné právo: historie, současnost a perspektivy*. Praha: Eurolex Bohemia, 2003, s. 138.

²⁹ FIALOVÁ, Ludmila. Představy mladých lidí o manželství a rodičovství. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. Studie, sv. 24, s. 69-70.

³⁰ Tamtéž, s. 39-40.

³¹ VÁGNEROVÁ, Marie. Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří. Praha: Karolinum, 2007, s. 42-43.

2.1 Typy partnerského soužití

I když je stále pro velkou část populace tradiční rodina a manželský svazek nezpochybnitelnou hodnotou, přibývá také tolerance k nesezdanému soužití a jiným formám partnerského života.³²

Nesezdané soužití neboli kohabitanace, lze definovat jako soužití dvou jedinců opačného pohlaví, kteří spolu žijí bez formálního svazku. „*Nesezdané soužití si můžeme definovat jako dlouhodobější faktické soužití dvou osob odlišného pohlaví, tvořících životní společenství.*“³³ Za nesezdané soužití můžeme též považovat stav, kdy mladý pár spolu žije, bydlí a hospodaří v jedné domácnosti, bez uzavření sňatku. Velká část mladé generace považuje toto soužití pouze za přechodný stav, před vstupem do manželství – „manželství na zkoušku“.³⁴ „*Nesezdané soužití „na zkoušku“ před vstupem do manželství schvaluje podle zjištění výzkumů ISSP³⁵ 2002 téměř tři čtvrtiny respondentů.*“ Velmi malou podporu má dlouhodobé nesezdané soužití bez záměru pozdějšího manželství. Nesezdaná soužití jsou v České republice chápána převážně jako „předmanželská“ soužití. Při srovnání s daty z roku 1994 zůstává postoj k nesezdanému soužití stabilní. Podporu této formě soužití vyjadřuje převážně mladá a střední generace. Naopak menší podporu má u starší generace, lidí se základním vzděláním a věřících.³⁶

Volné soužití dává možnost plynulejšímu přizpůsobení se na společný život, jelikož není považováno za definitivní. Tato vazba je volnější než manželství, má méně společných znaků a nezahrnuje tolik sdílených oblastí. Nesezdané soužití může v dostatečné míře uspokojovat emocionální i sexuální potřeby, ale zároveň může vést k nespokojenosti z nejisté situace.³⁷

Osobám, které spolu žijí v nesezdaném soužití nevzniká žádné majetkové společenství, každý z nich nabývá svého vlastnictví. Partneri k sobě navzájem také nemají vyživovací

³² FIALOVÁ, Ludmila. Představy mladých lidí o manželství a rodičovství. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. Studie, sv. 24, s. 23.

³³ Iurium: Nesezdané soužití – obecné pojednání a jeho význam v právu [online]. [cit. 2019-11-12]. Dostupné z: <https://www.iurium.cz/2016/03/01/nesezdané-soužití-obecně-pojednání-a-jeho-význam-v-právu/>

³⁴ FIALOVÁ, Ludmila. Představy mladých lidí o manželství a rodičovství. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. Studie, sv. 24, s. 123.

³⁵ ISSP je mezinárodní program dotazníkových šetření organizovaných každoročně pro účely longitudinálního srovnávacího výzkumu

³⁶ HAMPLOVÁ, Dana. Děti na psí knížku?: mimomanželská plodnost v ČR. Praha: Akademie věd České republiky, Sociologický ústav, 2007, s. 30–31.

³⁷ VÁGNEROVÁ, Marie. Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří. Praha: Karolinum, 2007, s. 86.

povinnost jako tomu je v manželství. Někteří volí toto soužití právě z důvodu nezávislosti a možnosti snadného rozchodu.³⁸

Existuje i jiná forma soužití, která je podobná kohabitaci a objevuje se stále častěji. Jedná se o tzv. „oddělené soužití“ v anglickém překladu „living apart together“ (LAT). Jedná se o formu soužití, při kterém partneři nesdílí společnou domácnost. Každý z partnerů žije sám a dochází na návštěvy k tomu druhému. Častým důvodem k oddělenému soužití je zachování si nezávislosti převážně u starší generace a finanční situace u mladší generace.³⁹

Registrované partnerství je dalším typem soužití. Zákon o registrovaném partnerství vešel v platnost na našem území již 1. července roku 2006. Jedná se o trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví. „*Partnerství vzniká projevem vůle dvou osob stejného pohlaví činěným formou souhlasného svobodného a úplného prohlášení těchto osob o tom, že spolu vstupují do partnerství.*“ Prohlášení se činí osobně před matričním úřadem, kdy zastoupení jednoho z partnerů zástupcem není možné. Činí se tak na základě otázky, zda spolu jedinci chtějí vstoupit do partnerství. Partnerství se poté zapisuje do knihy registrovaného partnerství. Do tohoto typu partnerství může vstoupit každý, komu to zákon z nějakého důvodu nezakazuje. Nemůže do něho vstoupit stejně jako u manželství osoba, která nedosáhla věku 18 let, již dříve uzavřela manželství nebo nemá způsobilost k právním úkonům.⁴⁰

Při sčítání lidu v roce 2011 bylo na území České republiky registrováno 632 domácností, které byly tvořeny registrovanými partnery. Častěji se ke svazku zavazovali muži a to v 73 % z registrovaných partnerstvích. Nejvíce se k partnerství také hlásila mladší generace ve věku od 30 do 39 let.⁴¹

Homosexuální menšina se na veřejnosti stále více zviditelňuje a tím vzrůstá tolerance k partnerskému soužití. Tolerance okolí však často rychle opadne, když se začne hovořit o homosexuálních párech jako o rodičích. U lidí se začne objevovat pocit pobouření, rozhořčení

³⁸ FIALOVÁ, Ludmila. Představy mladých lidí o manželství a rodičovství. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. Studie, sv. 24 s. 69.

³⁹ Askmen: Is the Living Apart Together Dynamic the New Normal for Couples? [online]. [cit. 2019-11-26]. Dostupné z: https://www.askmen.com/dating/dating_experiences/is-the-living-apart-together-dynamic-the-new-normal-for-couples.html

⁴⁰ Ministerstvo vnitra České republiky: Registrované partnerství [online]. [cit. 2019-11-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/uzavreni-registrovaneho-partnerstvi.aspx>

⁴¹ Český statistický úřad: Partnerské svazky osob stejného pohlaví v České republice a v Evropě [online]. [cit. 2019-11-28]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/partnerske-svazky-osob-stejneho-pohlavi-v-ceske-republice-a-v-evrope-n-7zdlf33hnf>.

a nepochopení.⁴² Homosexuálové si však nemohou dítě adoptovat jako pár. Ústavní soud sice v červenci roku 2016 umožnil lidem žijícím v registrovaném partnerství žádat o adopci, ale pouze jednotlivcům. Dítě má v tomto případě pouze jednoho zákonného rodiče a druhý z partnerů nemá k dítěti žádná práva a povinnosti, i když se adopčního řízení účastnil. V případě úmrtí zákonného zástupce nemá dítě žádnou jistotu, že zůstane s druhým z partnerů, který má na jeho výchově stejný podíl. Momentálně se však hodně diskutuje a řeší možnost adopce páry.⁴³

Registrované partnerství může zaniknout prohlášením jednoho z partnerů za mrtvého, změnou pohlaví nebo rozhodnutím soudu. O úplném zrušení rozhoduje soud na základě návrhu jednoho z partnerů, přičemž žalobce musí dokázat, že partnerský vztah už netrvá. Tato povinnost nemusí být splněna, když se k návrhu připojí i druhý jedinec.⁴⁴

3 Aspekty ovlivňující názor na rodičovství a manželství

Tato kapitola se zabývá faktory, které mohou mít určitý vliv na životní dráhy mladého člověka, a tedy i na vstup do manželství a rodičovství. Z mého pohledu mezi hlavní aspekty patří rodinné prostředí, ve kterém jedinec vyrůstal, touha po vyšším vzdělání, kariérní postup a ekonomická situace jedince.

3.1 Rodinné prostředí

Z výzkumů vyplývá, že rodina, v níž mladí lidé vyrůstali, podstatně ovlivňuje postoje a názory spojené s výběrem partnera, manželstvím a rodičovstvím. Významně to závisí na charakteru orientační rodiny – zda jedinec vyrůstal v úplné či neúplné rodině, zda se jeho rodiče rozvedli a zda pokládá manželství rodičů za šťastné.⁴⁵ Mnozí jedinci jsou obrazem a odrazem osobnosti svých rodičů a kopií jejich stylu sociální komunikace. Je-li mladý člověk vychováván ve stabilním a fungujícím rodinném prostředí, často plánuje i takovou rodinu

⁴² SOBOTKOVÁ, Irena. Psychologie rodiny. 2., přeprac. vyd. Praha: Portál, 2007, s. 189-191.

⁴³ Jsme fér: manželství pro všechny [online]. [cit. 2019-11-28]. Dostupné z: https://www.jsmefer.cz/3000_registraci

⁴⁴ Právní linka: Registrované partnerství [online]. [cit. 2019-11-28]. Dostupné z: <https://www.pravnilinka.cz/obcansky-zakonik/registrovane-partnerstvi>.

⁴⁵ FIALOVÁ, Ludmila. Představy mladých lidí o manželství a rodičovství. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. Studie, sv. 24, s. 131.

založit. Naopak v případě, kdy byl jedinec vychováván v nefunkční rodině či v rodinně neúplné, odvíjí se to na jeho životní dráze a na postoji k manželství a rodičovství.⁴⁶ Potřeba založit rodinu je z velké části ovlivněna dětstvím. Základním kamenem je způsob prožití dětské role a chování rodičů. Model rodičů může chápat jako pozitivní vzor, kterým se dítě v budoucnu touží stát. Pokud rodičovský vzor hodnotí negativně, navozuje tím odlišný postoj k rodičovství. V některých případech může mít nová, prokreační rodina korektivní funkci, ve smyslu nápravy negativních zážitků. Jedinec se poté může pokusit vytvořit takovou rodinu, jakou si sám ve svém dětství přál.⁴⁷

3.2 Vzdělání

V dnešní době se výrazně zvýšil zájem o studium na vysokých školách. Z toho důvodu mladá generace dokončuje své vzdělání o 3-5 let déle. Později také uvažuje o dalších životních krocích. Dnešní mladí lidé věnují mnoho času a energie tomu, aby získali vzdělání. Následně dochází k hledání zaměstnání a budování profesní pozice. Teprve poté přichází čas na uvažování o rodině. Část mladé generace, která vstupuje do manželství ihned po ukončení vzdělání, je stále menší, což se výrazně odráží na ukazatelích úrovně sňatečnosti.⁴⁸ Tomuto aspektu přispívá i dnešní trh práce. Podle aktuálních analýz je úroveň dosaženého vzdělání důležitým faktorem, který má vliv na platové ohodnocení. Zaměstnanci, kteří dosáhli vysokoškolského vzdělání vydělávají v průměru až o polovinu více než absolventi středních škol.⁴⁹

3.3 Kariéra

Kariérismus je velice důležitým prvkem současné společnosti. Charakterizuje se převážně vysokou snahou dosáhnout co nejvyššího profesního postavení. Vyznačuje se mobilitou od nižšího po vyšší pracovní status.⁵⁰ Velké množství mladých žen si po studiu na vysoké škole volí, zda se zaváže rodině, nebo se pustí do budování kariéry a tím odloží mateřství o několik

⁴⁶ KOHOUTEK, Rudolf. RODINA a vývoj dětí [online]. [cit. 2019-12-06]. Dostupné z: <http://rudolfkohoutek.blog.cz/0912/vliv-rodiny-na-rozvoj-osobnosti-cloveka>

⁴⁷ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000, s. 345.

⁴⁸ FIALOVÁ, Ludmila. Představy mladých lidí o manželství a rodičovství. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. Studie, sv. 24 s. 39-40.

⁴⁹ HÖFFEROVÁ, Markéta. Vysokoškolský diplom znamená pro zaměstnance výrazný platový nárůst [online]. [cit. 2019-12-07]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zpravy/458918-vysokoskolsky-diplom-znamena-pro-zamestnance-vyrazny-platovy-naskok/>

⁵⁰ ČERMÁKOVÁ, Marie. *Proměny současné české rodiny: (rodina - gender - stratifikace)*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. Studie, sv. 28, s. 104.

let. Lukrativní obory navíc často vyžadují další doplňování vzdělání a praxi i po dokončení studia. Rodina a děti se tak odsouvají na druhou kolej, až po získání stabilní pozice a zabezpečení materiálních potřeb.⁵¹

3.4 Ekonomická situace

Náhled na manželství a rodičovství dnešní mladé generace ovlivňují nejen změny v dnešní společnosti, ale především ekonomické podmínky. Uplatnit se na trhu práce je pro mladé lidi stále více komplikovanější. Založení rodiny znamená zásadní snížení příjmů a riziko ohrožení chudobou. Nízká úroveň zaměstnanosti osob do 25 let věku poukazuje na to, že je nedostatečně sladěný pracovní a studijní život, převážně při studiu na vysokých školách. „*V případě rostoucího počtu žen s vysokoškolským vzděláním a předpokládaným delším pobytem v domácnosti s dětmi, vzniká extrémní propast v zaměstnanosti žen.*“ Pro založení rodiny je tedy potřebný základní příjem pro zajištění výchovy dítěte. V případě narození dítěte dochází k značnému snížení příjmů v domácnosti z důvodu odchodu matky na rodičovskou dovolenou.⁵²

Odkládání mateřství je z určité části ovlivněno studiem a také peněžitou pomocí v mateřství. Tento nárok ženě vzniká až v případě, kdy byla nemocensky pojištěna minimálně po dobu 270 dní v posledních dvou letech. „*Studium se nepovažuje za dobu pojištění. Studentce, pokud by nastupovala na peněžitou pomoc v mateřství v době studia, z tohoto důvodu nárok na dávku nevznikne. Ode dne porodu mají studentky nárok na rodičovský příspěvek, dávku státní sociální podpory, kterou vyplácí ÚP ČR.*“ Doba studia se může ženě započítat až v případě, kdy studium úspěšně dokončila a poté nastoupí do zaměstnání, které jí založí účast na pojištění, ale v tomto zaměstnání nesplní podmínku celých 270 dnů. V tomto případě lze do potřebných dnů započítat dobu studia – pokud však spadá do dvou let před nástupem na peněžitou pomoc v mateřství.⁵³

Mladá generace do manželství a rodičovství nespěchá také z důvodu, že často finančně nedosahuje na vlastní bydlení. V tom případě nemůže zajistit pevné prostředí pro rodinu. „*Sehnat nájem nebo koupit vlastní byt je v Česku pro mladou generaci problém*“ Velkou komplikací je přísnější regulace hypoték. Podle odhadů bank až 30 procent lidí na hypotéku

⁵¹ Psychologie pro každého: co je v životě skutečně důležité: dilema kariéra nebo rodina [online]. [cit. 2019-12-08]. Dostupné z: <https://psychologieprokazdeho.cz/dilema-kariera-nebo-rodina/>

⁵² Český statistický úřad: Založení rodiny je ekonomicky náročné [online]. [cit. 2019-12-07]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/zalozeni_rodiny_je_ekonomicky_narocne_20140507

⁵³ Česká správa sociálního zabezpečení: Peněžita pomoc v mateřství [online]. [cit. 2019-12-08]. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/web/cz/penezita-pomoc-v-materstvi>.

nedosáhne z důvodu přísnějších požadavků centrální banky. V těchto měsících mohou banky poskytovat maximálně 15% hypoték na 80% celkové částky úvěru. Zbytek musí lidé čerpat z jiných zdrojů. Pravděpodobnost, že by se situace zlepšila je bohužel mizivá.⁵⁴

4 Vývojové období – mladá dospělost

Začátek dospělosti není v naší společnosti jednoznačně vymezen, jediným přibližně definovatelným faktorem je dosažení právní zletilosti. Ta však není společností akceptována jako zásadní mezník pro změnu statusu mladého člověka. V této kapitole si charakterizujeme vývojové období „mladý dospělý, které lze z pohledu vývojové psychologie vymežit věkem od 20 do 40 let. Toto období je spojeno s osamostatňováním se od rodiny a zakládáním rodiny nové, proto se nejvíce hodí k danému tématu.⁵⁵

V období mladé dospělosti dochází k rozvoji kognitivních kompetencí, ke stabilizaci emočního prožívání a ke zlepšení sebepojetí. Mezi zásadní socializační změny můžeme zahrnout přijetí nových rolí a způsobů chování. Mladý dospělý se v tomto období dostává do neznámých sociálních situací, se kterými se musí vypořádat. Mladá dospělost je obdobím usilovného rozvoje a dosahováním žádoucího uplatnění a emočního přijetí. Tuto životní fázi můžeme vymežit několika zásadními mezníky, mezi které patří dosažení stabilnějšího profesního postavení, uzavření manželství a následné zplození dětí. Stádium mladé dospělosti bývá často označováno jako fáze intimity a počátku generativity. Předpokladem je vytvoření stabilního a spolehlivého vztahu, který bude zdrojem jistoty a bezpečí a stane se základem budoucího manželství a rodiny.⁵⁶

Během mladé dospělosti dochází k ustálení emočního prožívání. Citové prožitky bývají jednoznačné a obvykle převažuje pozitivní emoční ladění. Mladí dospělí jsou schopni silných prožitků radosti, lásky, hněvu a nenávisti. Se smutkem a zármutkem se mladí lidé vyrovnávají mnohem lépe než starší generace, proto tyto emoce nepřetrvávají nikterak dlouho. V průběhu

⁵⁴ Lidovky: Přístup k bydlení se mladým komplikuje. Průměrný věk kupujících je už 44 let [online]. [cit. 2019-12-08]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/byznys/firmy-a-trhy/najem-bytu-lidi-netahne-ale-moznost-koupe-je-minulosti-prumernemu-kupci-je-44-let.A190309_143249_firmy-trhy_zdp

⁵⁵ VÁGNEROVÁ, Marie. Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří. Praha: Karolinum, 2007, s. 9-11.

⁵⁶ VÁGNEROVÁ, Marie. Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří. Praha: Karolinum, 2007, s. 12-15.

dochází ke zlepšování schopnosti emoční regulace, jejíž rozvoj podporuje zkušenost a přesnější rozlišení pocitů.⁵⁷

Dochází k postupné transformaci rolí a k vývoji různých sociálních dovedností. Socializační proces tohoto období je silně podmíněn dosavadními zkušenostmi, ale i změnou života, proto má u každého jedince specifický průběh. Dospělí prožívají svůj život v několika sociálních skupinách, kde získávají nejrůznější role. Orientační rodina (ve které se jedinec narodil) přestala být nejdůležitějším sociálním zázemím, stala se pouze zdrojem jistoty a opory. Důležitým zdrojem sociální i osobní zkušenosti se stávají partnerské vztahy, z kterých vyplývají nové role. Představují základ pro novou (prokreační) rodinu, kterou většina lidí v průběhu mladé dospělosti zakládá a získává tím role – manžel/manželka, otec/matka. Profesní role zahrnuje kontakty s kolegy a ostatními lidmi, kteří jsou součástí zaměstnání. Při profesní roli se rozvíjejí další sociální dovednosti. Dále přátelé a kamarádi vytvářejí rozsáhlou sociální síť, která slouží k navazování trvalejších a hlubších vztahů. Postupně, v druhé polovině mladé dospělosti se rozsah přátel redukuje. Život mladého člověka se odehrává v několika oblastech, která se často mění. Důležitým mezníkem v životě mladého dospělého je vlastnictví prvního bytu, což bývá často spojeno s uzavřením manželství a přeměnou životního stylu.⁵⁸

⁵⁷ VÁGNEROVÁ, Marie. Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří. Praha: Karolinum, 2007, s. 23.

⁵⁸Tamtéž, s. 33.

Praktická část

5 Metodologie výzkumu

5.1 Cíl výzkumu

Hlavním cílem výzkumu je zjistit představy, plány a obavy mladých lidí týkající se rodinného života. Pomocí výzkumného šetření se zaměříme i na manželství a rodičovství.

Dílčí cíle:

- Jaký je ideální počet dětí pro dnešního mladého člověka?
- Jaký vliv má rodinné prostředí na mladého člověka v případě vstupu do manželství?
- Jaký je ideální věk dle mladého člověka při vstupu do manželství?
- Jaký vliv má ekonomická situace na mladého člověka při zakládání rodiny?
- Jaký je ideální věk dle mladého člověka pro narození prvního dítěte?
- Jaký je ideální věk dle mladého člověka pro narození posledního dítěte?

5.2 Stanovení výzkumných otázek a problému

Hlavní výzkumný problém: Význam rodinného života pro mladé lidi.

Hlavní výzkumná otázka: Jaké mají mladí lidé představy, plány a obavy týkající se rodinného života?

VO1: Kolik chtějí mít mladí lidé dětí?

VO2: V kolika letech by ideálně chtěli mít mladí lidé první dítě?

VO3: V kolika letech by ideálně chtěli mít mladí lidé poslední dítě?

VO4: Má vliv neúplná rodina na jedince v případě vstupu do manželství?

VO5: Dávají mladí lidé přednost kariéře před rodinným životem?

VO6: Má vliv vlastní bydlení na zakládání rodiny?

VO7: Mají mladí lidé obavy z nedostatku peněz při nástupu jednoho z rodičů na rodičovskou dovolenou?

VO8: Je pro mladé lidi důležité uzavřít manželství, než se stanou rodiči?

5.3 Formulace hypotéz

Hypotézy dělí výzkumný problém na dílčí části. Jsou přesnější a konkrétnější než výzkumný problém. Celému výzkumu dodávají jasnou linii. Jedná se o vědecký předpoklad, což znamená, že jsou vyvozeny z teorie.⁵⁹

H1: Mladí muži nepovažují uzavření manželství před rodičovstvím za důležité častěji než mladé ženy.

H2: Mladí lidé s vlastním bydlením plánují rodinu častěji, než mladí lidé, kteří žijí u rodičů.

H3: Mladí pracující lidé považují za prioritu založit rodinu častěji, než mladí lidé, kteří studují.

H4: Mladí lidé z úplné rodiny chtějí vstupovat do manželství častěji, než mladí lidé z neúplné rodiny.

H5: Mladé ženy mají obavy z nedostatku financí častěji než ze špatné výchovy dítěte, oproti mladým mužům.

5.4 Metoda sběru dat

K dané práci a řešení problému mi přišlo nejvhodnější zvolit kvantitativní výzkumné šetření. Výzkumným nástrojem je dotazník vlastní konstrukce. Dotazník jsem zvolila záměrně, z důvodu možnosti oslovení velkého počtu respondentů. Dotazník se spojuje s dotazováním se na otázky. Jedná se o písemné kladení otázek se získáním písemných odpovědí. Je určen pro hromadné získávání dat. Bývá označován za nejfrekventovanější metodu pro zjišťování údajů.⁶⁰

Dotazník celkem obsahuje 19 otázek. Jedná se o otázky uzavřené, otevřené, polouzavřené a otázky škálovací. Na začátku jsou zařazeny otázky faktografické, které se zaměřují na pohlaví, věk a status respondenta.

Osoby, které se podílejí na vyplnění dotazníku se nazývají respondenti. Za jednotlivé prvky dotazníku jsou považovány otázky, které se někdy označují jako položky. Zadávání dotazníků respondentům se nazývá administrace. Dotazník se skládá ze tří částí. Vstupní část obsahuje

⁵⁹ GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000, s. 50.

⁶⁰ Tamtéž, s. 99.

hlavičku, cíle dotazníku a pokyny. Druhá část obsahuje samotné otázky. Na úplném konci dotazníku nalezneme poděkování za spolupráci.⁶¹

5.5 Výzkumný vzorek

Výzkum je zaměřen na mladé lidi ve věkové kategorii 18 – 26 let. Tuto věkovou kategorii vývojová psychologie charakterizuje jako mladou dospělost. Dotazník je určen mladým dospělým, kteří studují nebo pracují.

5.6 Realizace výzkumného šetření

Před zahájením výzkumu bylo nutné vyzkoušet znění otázek v tzv. předvýzkumu. Cílem bylo zjistit, zda výzkumný nástroj efektivně funguje. Nejlepší je to pomocí interview, při kterém může respondent vysvětlit, jak dané otázce rozumí či nerozumí.⁶² Dále se zjišťovalo, zda se dají sesbírané údaje správně vyhodnotit. Po zdařilém předvýzkumu byl dotazník rozeslán dalším respondentům.⁶³

Dotazník byl rozeslán v elektronické podobě. Během dotazníkového šetření jsem získala celkem 177 vyplněných dotazníků, z nichž bylo do výzkumu zařazenou pouze 166. Zbýlých 11 dotazníků bylo vyřazeno z důvodu neúplných odpovědí respondentů.

⁶¹ GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000, s. 99-100.

⁶² Tamtéž, s. 101.

⁶³ Tamtéž, s. 69.

6 Vyhodnocení a interpretace dat

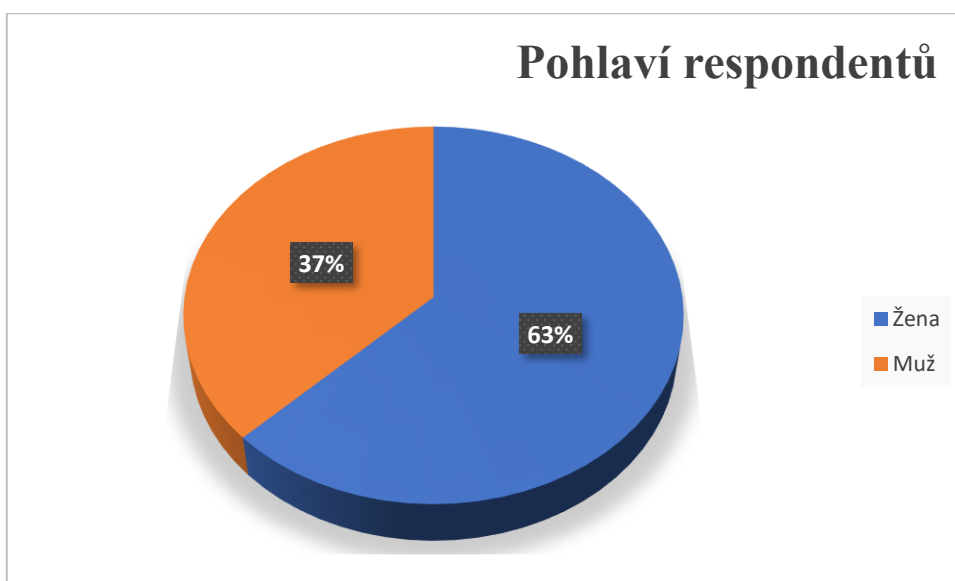
Všechna data, která jsem získala z dotazníkového šetření jsem zaznamenala do tabulek. Pro lepší orientaci jsem vše graficky znázornila. V následující kapitole jsou jednotlivě rozebrány všechny odpovědi získané od respondentů.

6.1 Prezentace výsledků

Otázka č. 1: Jaké je Vaše pohlaví?

Pohlaví	Absolutní četnost	Relativní četnost
Žena	104	63 %
Muž	62	37 %
Celkem	166	100 %

Tabulka 1: Pohlaví respondentů

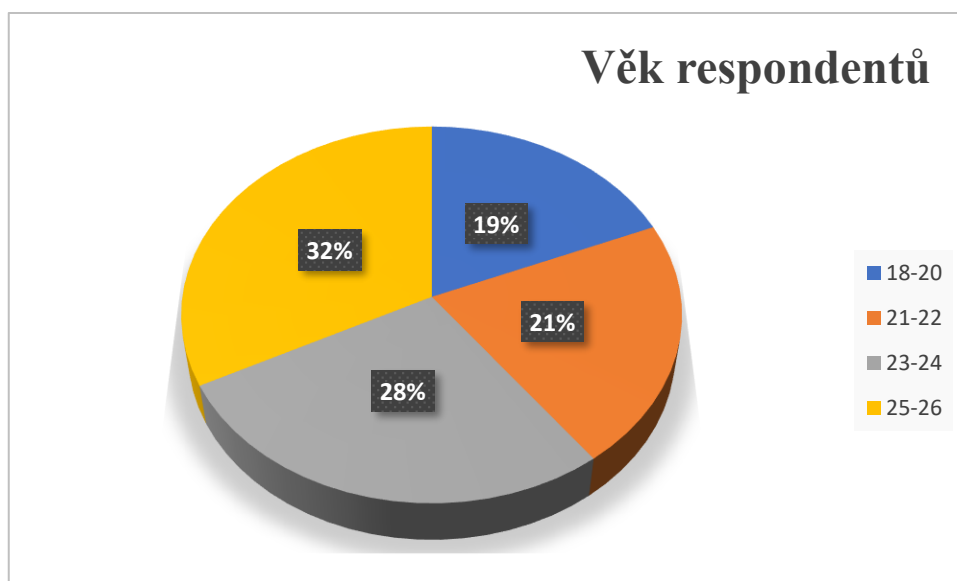
Graf 1: Pohlaví respondentů

První otázka poukazuje na zastoupení mužů a žen, kteří se zúčastnili výzkumu. Z celkového počtu 166 respondentů se podílelo 104 žen (63 %) a 62 mužů (37 %).

Otázka č. 2: Jaký je Váš věk?

Věk	Absolutní četnost	Relativní četnost
18-20	31	19 %
21-22	35	21 %
23-24	46	28 %
25-26	54	32 %
celkem	166	100 %

Tabulka 2: Věk respondentů

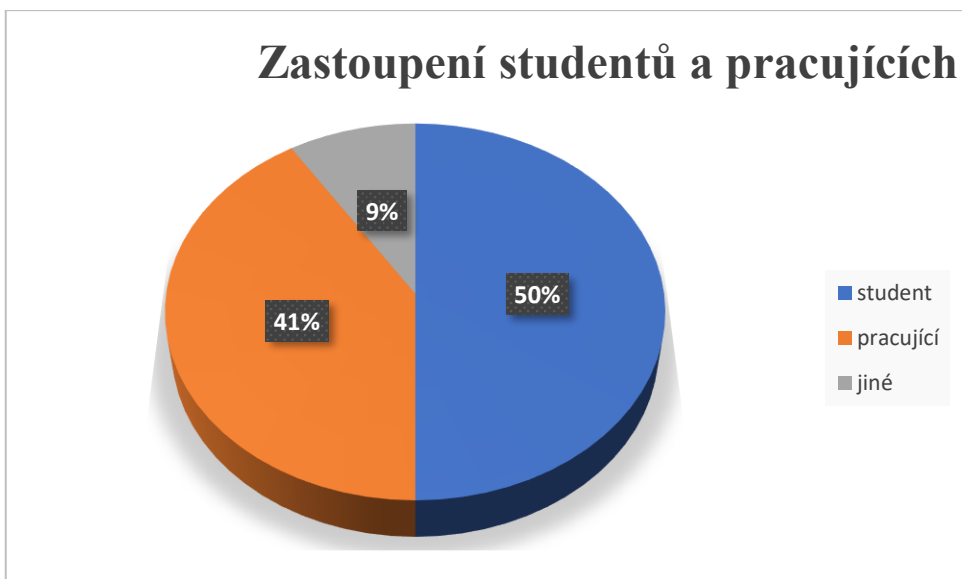
Graf 2: Věk respondentů

Výzkum byl určen pro mladé lidi ve věkové kategorii 18-26 let (mladá dospělost). Nejvíce respondentů bylo ve věku 25-26 let v celkovém počtu 54 (32 %), menší skupina s počtem 46 (28 %) respondentů byla věková kategorie 23-24 let, 35 respondentů bylo ve věku 21 – 22 let (21 %) a nejméně zastoupenou skupinou 31 (19 %) lidí byli mladí ve věku 18 - 20 let.

Otázka č. 3: Jste student nebo pracující?

Zastoupení	Absolutní četnost	Relativní četnost
student	83	50 %
pracující	68	41 %
jiné	15	9 %
celkem	166	100 %

Tabulka 3: Zastoupení studentů a pracujících

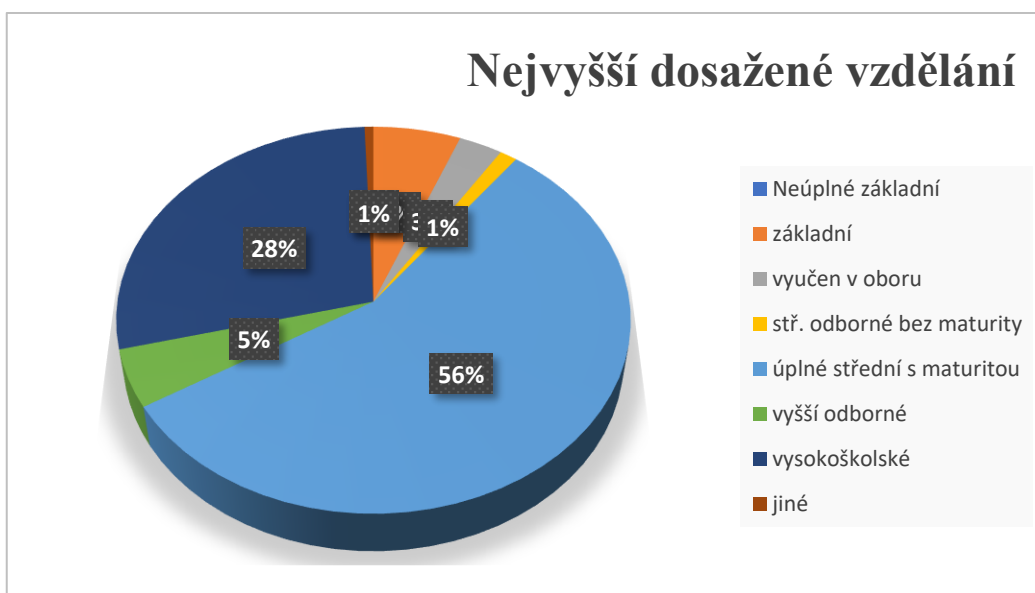
Graf 3: Zastoupení studentů a pracujících

Třetí otázkou jsme zjišťovali zastoupení studentů, pracujících a lidí vykonávajících jinou činnost mezi respondenty. Nejpočetnější skupinu tvořilo 83 (50 %) studentů. Pracujících lidí bylo 68 (41 %). Ostatní respondenti 15 (9 %) uvedli z výběru odpověď „jiné“. Ti, kteří na otázku odpověděli „jiné“ často uváděli, že jsou pracující a při tom dálkově studují, nebo že jsou na mateřské či rodičovské dovolené.

Otázka č. 4: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Vzdělání	Absolutní četnost	Relativní četnost
Neúplné základní	0	0 %
základní	10	5 %
vyučen v oboru	5	3 %
stř. odborné bez maturity	2	2 %
úplné střední s maturitou	93	56 %
vyšší odborné	8	5 %
vysokoškolské	47	28 %
jiné	1	1 %
celkem	166	100 %

Tabulka 4: Nejvyšší dosažené vzdělání

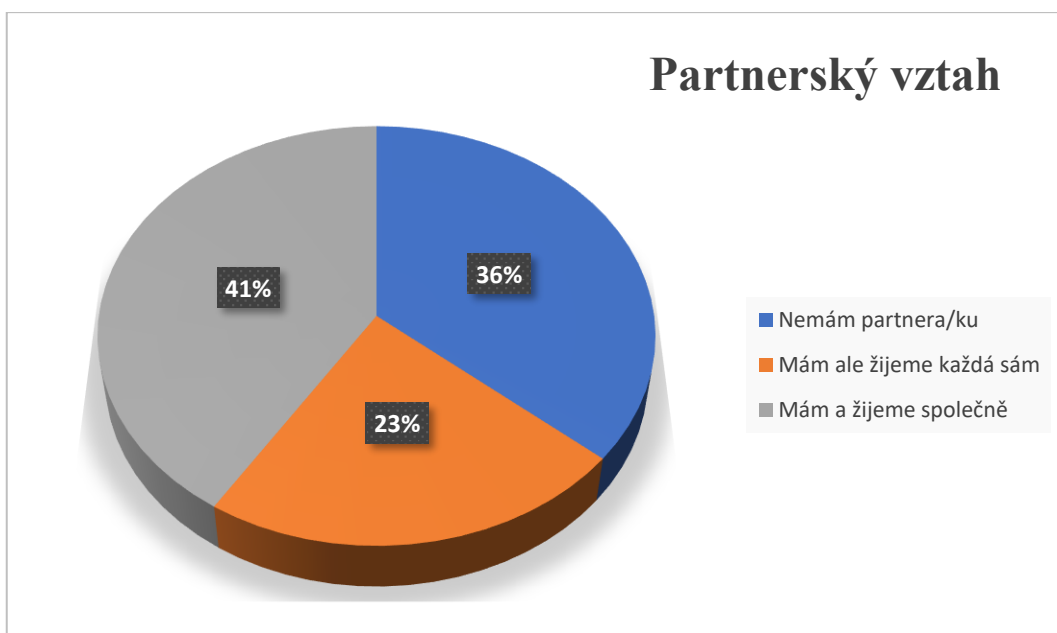
Graf 4: Nejvyšší dosažení vzdělání

Čtvrtou otázkou jsme zjišťovali, jaké mají respondenti nejvyšší dosažené vzdělání. Nejvíce respondentů 93 (56 %) má dokončenou střední školu s maturitou. Celkem 47 (28 %) mladých lidí uvedlo, že mají vysokoškolské vzdělání. 10 lidí (5 %) má základní vzdělání, 8 lidí (5 %) vyšší odborné, 5 lidí (3 %) je vyučeno v oboru, 2 lidi (1 %) mají střední odborné bez maturity a jeden člověk uvedl odpověď „jiné“ – neúplné vysokoškolské.

Otázka č. 5: Máte v současné době partnera/partnerku?

	Absolutní četnost	Relativní četnost
Nemám partnera/ku	60	36 %
Mám, ale žijeme každá sám	38	23 %
Mám a žijeme společně	68	41 %
Celkem	166	100 %

Tabulka 5: Partnerský vztah

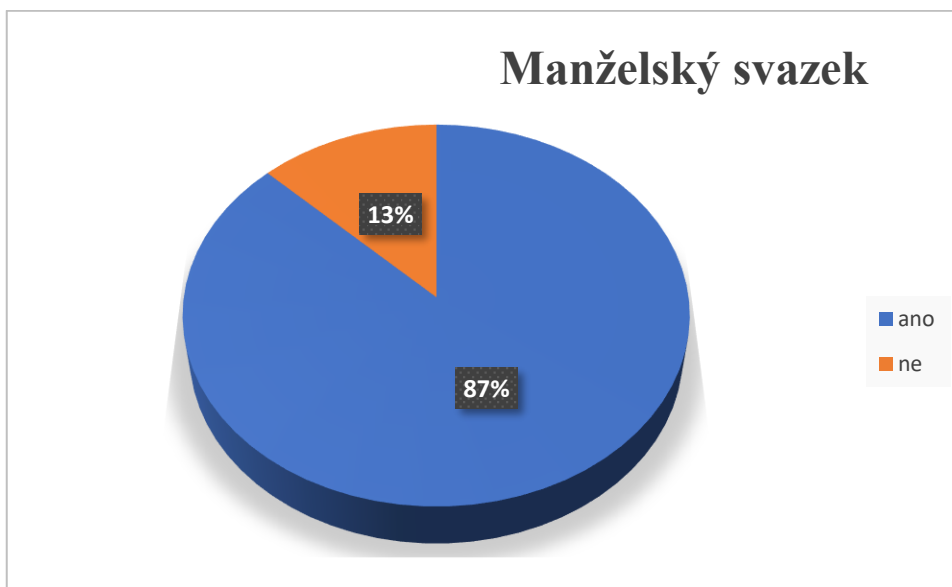
Graf 5: Partnerský vztah

Pátá otázka zjišťovala, jak jsou na tom mladí lidé s partnerskými vztahy. Překvapilo mě, že 68 (41 %) respondentů uvedlo, že mají partnera/partnerku, se kterou žijí ve společné domácnosti. Jelikož pro mladé lidi není vůbec jednoduché si finančně zabezpečit svoji domácnost. Naopak velký počet 60 (36 %) uvedlo, že po svém boku nikoho nemají. Zbýlých 38 (23 %) respondentů sice má partnera/partnerku, ale žijí odděleně.

Otázka č. 6: Chcete v budoucnu vstoupit do manželského svazku?

	Absolutní četnost	Relativní četnost
ano	145	87 %
ne	21	13 %
celkem	166	100 %

Tabulka 6: Manželský svazek

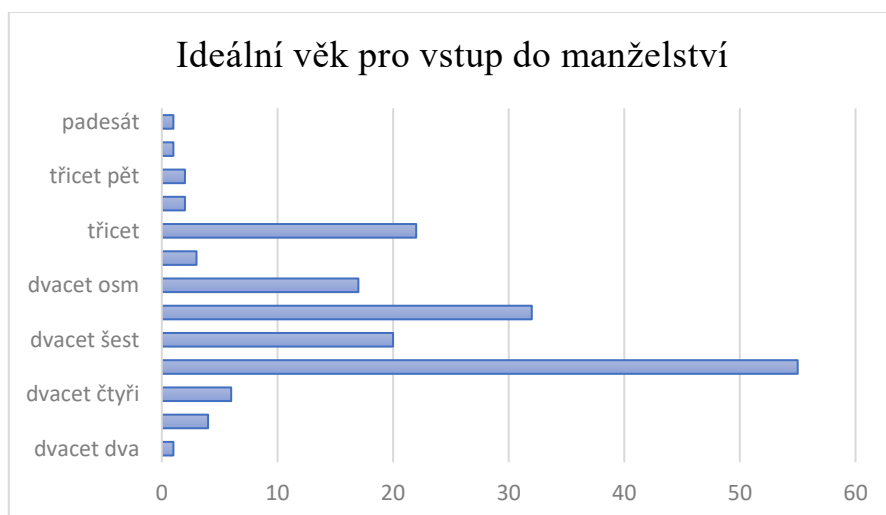
Graf 6: Manželský svazek

Tato otázka se zaměřuje na to, zda mladí lidé chtějí v budoucnu vstoupit do manželského svazku či nikoliv. Velmi mě překvapilo, že 145 (87 %) respondentů odpovědělo ano. Předpokládala jsem, že bude pouze malé množství mladých, kteří chtějí vstoupit do manželství. Pouze 21 (13 %) respondentů nechtějí vstoupit do manželského svazku. V otázce jsem se též tázala na odůvodnění svého rozhodnutí. Setkala jsem se převážně s kladnými odpověďmi – *již jsem vdaná/ženatý, již jsme zasnoubeni, chceme patřit k sobě, je to tradice, někteří svatbu považují za další krok v partnerském životě a někteří v tom vidí jasné majetkové či rodinné vztahy*. Vyskytly se i případy, kdy respondenti odpověděli – *nepovažuji to za nutné, nemám finance na svatbu, nepřemýšlel jsem nad tím či nevím*. V jednom případě jsem se setkala s odpovědí, která mě velmi zarazila a neočekávala jsem, že bych se s ní mohla setkat - *nemohu jakožto žena vstoupit do manželského svazku se svou partnerkou - zákon to bohužel neumožňuje*. V České republice může tato žena dle zákona vstoupit pouze do registrovaného partnerství.

Otázka č.7: Jaký je podle Vás ideální věk pro vstup do manželství?

Ideální věk	Absolutní četnost	Relativní četnost
22	1	1 %
23	4	2 %
24	6	4 %
25	55	33 %
26	20	12 %
27	32	19 %
28	17	10 %
29	3	2 %
30	22	13 %
33	2	1 %
35	2	1 %
38	1	1 %
50	1	1 %
celkem	166	100 %

Tabulka 7: Ideální věk pro vstup do manželství

Graf 7: Ideální věk pro vstup do manželství

V této otázce jsme zjišťovali v kolika letech chtějí mladí lidé vstoupit do manželského svazku. Celkem 55 (33 %) respondentů chce vstoupit do manželství ve 25 letech, 32 (19 %) respondentů v 27 letech, 22 (13 %) respondentů až ve 30 letech, 20 (12 %) respondentů v 26 letech a 17 (10 %) respondentů v 28 letech. Minimum respondentů chce vstoupit do manželství před 24 rokem. Z toho vyplývá, že se věková hranice pro vstup do manželství posouvá oproti předešlým generacím. Tímto jsme si též potvrdili tvrzení, kterým jsem se zabývala v teoretické části (kapitola 3 – 3.2 Vzdělání). Mladí lidé se v dnešní době více věnují vzdělání, aby se lépe uplatnili na trhu práce a až poté vstupují do manželství.

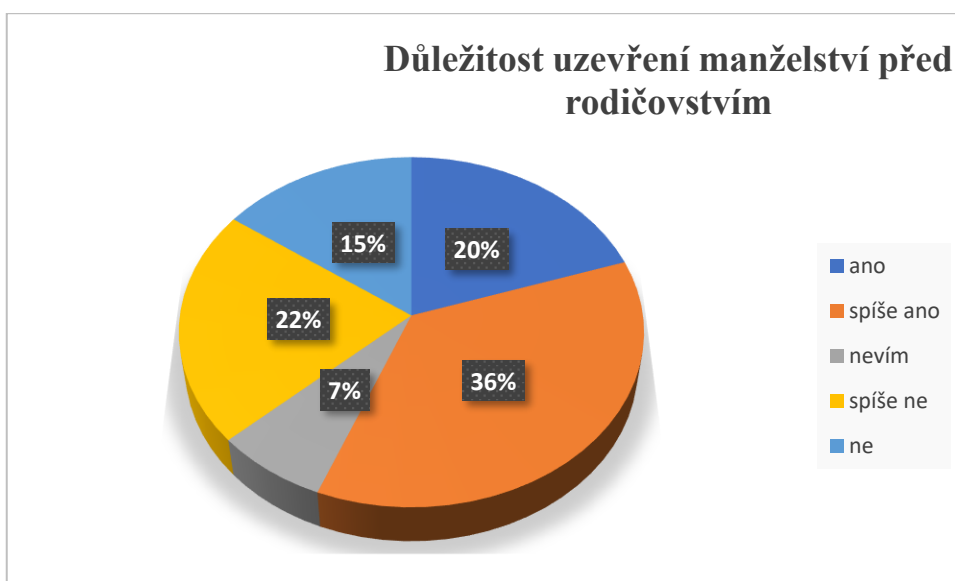
Otázka č. 8: Je pro Vás důležité uzavřít manželství před tím, než se stanete rodiči?

	Absolutní četnost	Relativní četnost
ano	33	20 %
spíše ano	60	36 %
nevím	12	7 %
spíše ne	36	22 %
ne	25	15 %
celkem	166	100 %

Tabulka 8: Důležitost uzavření manželství před rodičovstvím

Pohlaví	ano	spíše ano	nevím	spíše ne	ne
muž	8	14	11	12	16
žena	25	46	1	24	9

Tabulka 9: Důležitost uzavření manželství před rodičovstvím - pohlaví

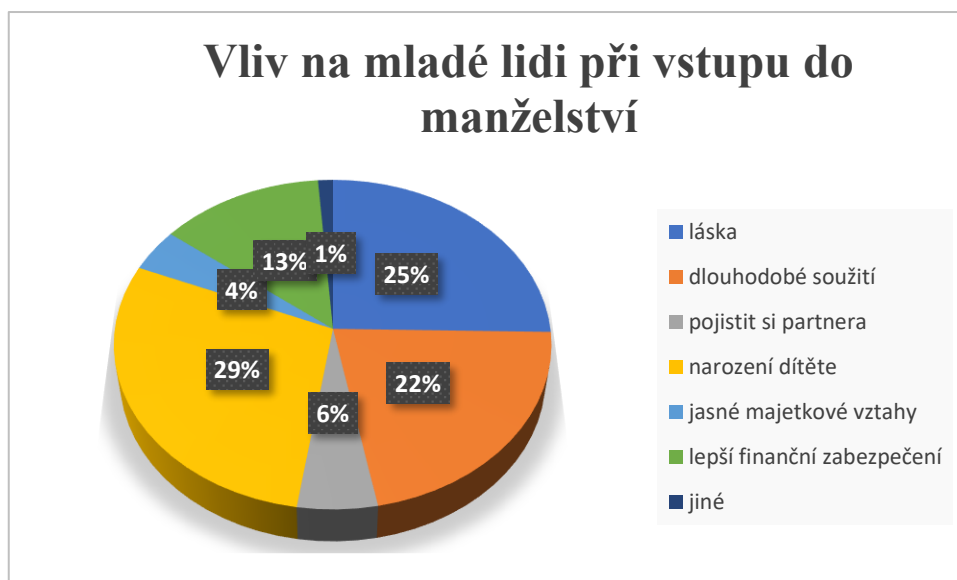
Graf 8: Důležitost uzavření manželství před rodičovstvím

Otázka číslo osm se zaměřovala na důležitost uzavření manželství před početím potomka. Příjemným zjištěním pro mě bylo, že se úplně nevytratil tradiční model, při kterém se lidé nejdříve brali a potom zakládali rodinu. 33 (20 %) respondentů odpovědělo „ano“ a 60 (36 %) odpovědělo „spíše ano“. Pouze 25 (15 %) respondentů odpovědělo striktně „ne“ a 36 (22 %) „spíše ne“. 12 (7 %) respondentů odpovědělo, že neví, ale dle dotazníků, jsem zjistila, že se jednalo o mladé lidi ve věku 18-20, kteří nad svazkem asi ještě úplně neuvažují.

Otázka č. 9: Co podle Vás nejvíce ovlivňuje mladé lidi, aby vstoupili do manželství?

	Absolutní četnost	Relativní četnost
láska	42	25 %
dlouhodobé soužití	36	22 %
pojistit si partnera	9	6 %
narození dítěte	48	29 %
jasné majetkové vztahy	7	4 %
lepší finanční zabezpečení	22	13 %
jiné	2	1 %
celkem	166	100 %

Tabulka 10: Vliv na mladé lidi při vstupu do manželství

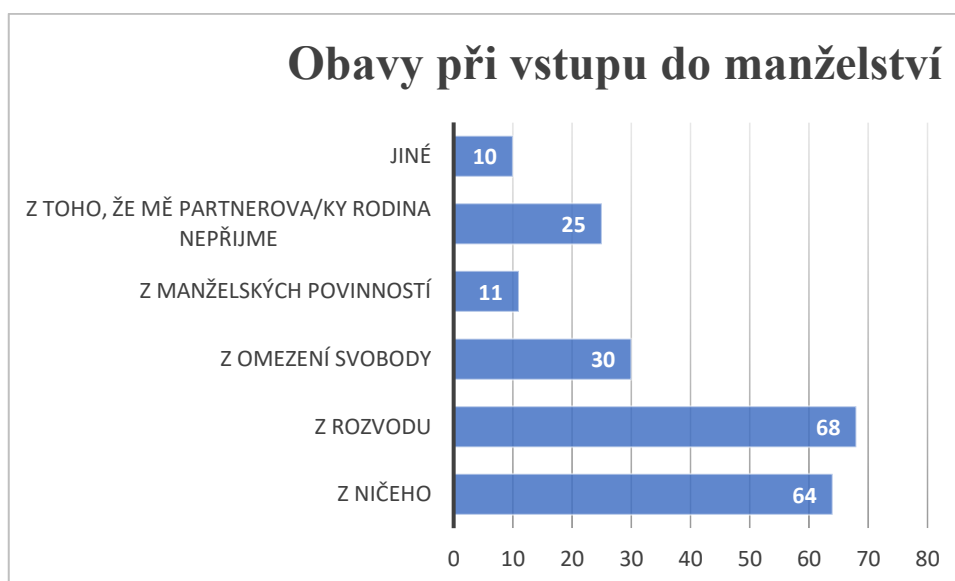
Graf 9: Vliv na mladé lidi při vstupu do manželství

Další otázka se věnovala vlivům, které působí na mladé lidi před vstupem do manželského svazku. Největší vliv má dle respondentů narození dítěte, a to celkem v 48 (29 %) případech. Zde můžeme pozorovat vliv tradičního modelu rodiny, kdy se lidé nejdříve brali a až poté zakládali rodinu. V tomto případě je to podobné – tito lidé chtějí tvořit úplnou rodinu. Velký vliv má také láska (25 %), dlouhodobé soužití (22 %) a lepší finanční zabezpečení (22 %). Některé ovlivňuje to, že si svazkem více pojistí partnera (6 %) nebo si ujasní majetkové vztahy mezi partnery (4 %). Dva respondenti uvedli možnost „jiné“, kde jeden uvedl, že je pro něj důležité jak ujasnění majetkových vztahů, tak lepší finanční zabezpečení. Druhý popsal, že dle něho svazek zajišťuje jistější společnou budoucnost a utvrzuje ho v tom, že je vztah oficiální.

Otázka č. 10: Z čeho máte obavy při vstupu do manželství?

	Absolutní četnost
Z ničeho	64
Z rozvodu	68
Z omezení svobody	30
Z manželských povinností	11
Z toho, že mě partnerova/ky rodina nepřijme	25
jiné	10

Tabulka 11: Obavy při vstupu do manželství

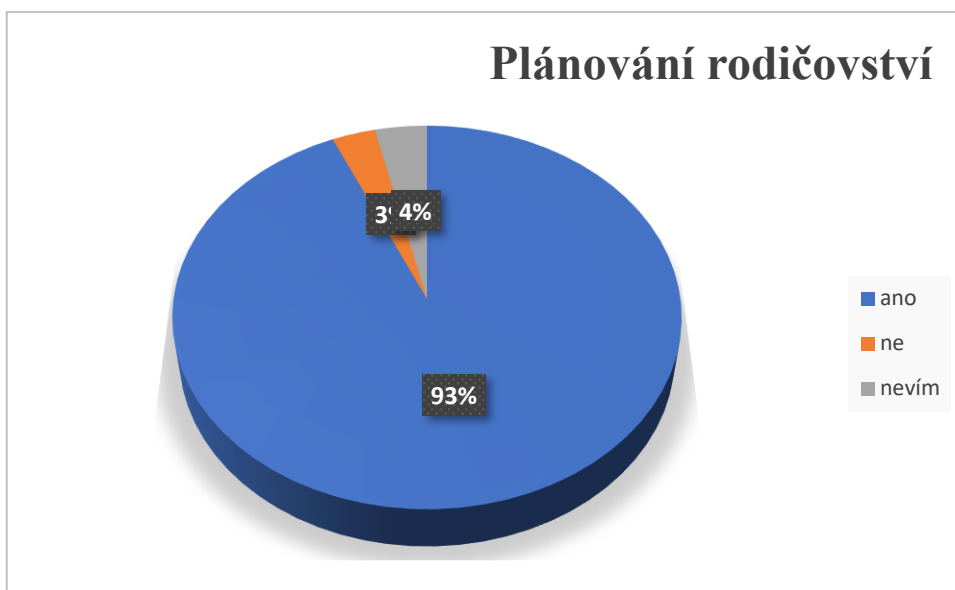
Graf 10: Obavy při vstupu do manželství

Otázka číslo deset se zabývala tím, jaké mají mladí lidé obavy při vstupu do manželství. Respondenti mohli uvést i více odpovědí. Nejvíce respondenti odpovídali, že se bojí rozvodu (68). Velmi mě překvapilo, že 64 dotázaných nemá z ničeho obavy. Tito lidé jsou pravděpodobně velcí optimisté a nic je v této době netrápí. Celkem 30 lidí má strach z omezení svobody a o něco málo (25) se obává z nepřijetí partnerovi/ky rodiny. Malé množství respondentů má strach z manželských povinností. Mezi manželské povinnosti patří například povinnost žít spolu, být si věrni, podporovat se, vytvářet rodinné prostředí a společně pečovat o děti. Někteří odpověděli na otázku „jiné“, kde uváděli své obavy. Patřil mezi ně strach z toho, že je to závazek na celý život, že začne být partner majetnický, z nevěry, ze složitostí v případě rozvodu a z toho, že se partner změní a nebudou si dále rozumět.

Otázka č. 11: Chcete se stát v budoucnu rodičem?

	Absolutní četnost	Relativní četnost
ano	155	93 %
ne	5	3 %
nevím	6	4 %
celkem	166	100 %

Tabulka 12: Plánování rodičovství

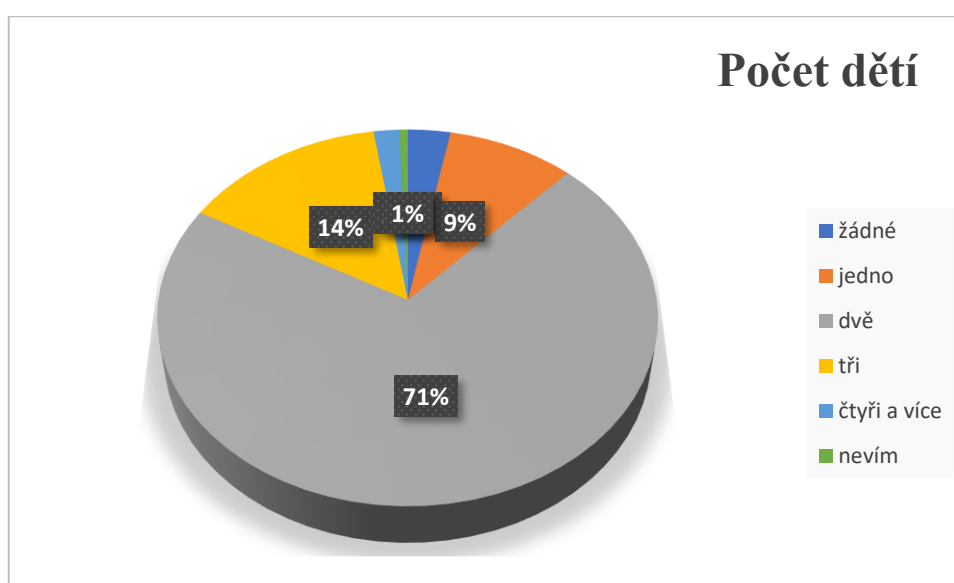
Graf 11: Plánování rodičovství

V této otázce se respondenti vyjadřovali k tomu, zda se v budoucnu chtějí či nechtějí stát rodiči. Naprostá většina vybrala možnost ano, celkem 155 (93 %). Pouze 5 (3 %) lidí se rodiči stát nechce a 6 (4 %) respondentů prozatím neví. Je příjemným zjištěním že velká část mladých lidí rodičovství plánuje, tímto se zajišťuje další generace.

Otázka č. 12: Kolik chcete mít dětí?

	Absolutní četnost	Relativní četnost
žádné	5	3 %
jedno	15	9 %
dvě	118	71 %
tři	24	14 %
čtyři a více	3	2 %
nevím	1	1 %
celkem	166	100 %

Tabulka 13: Počet dětí

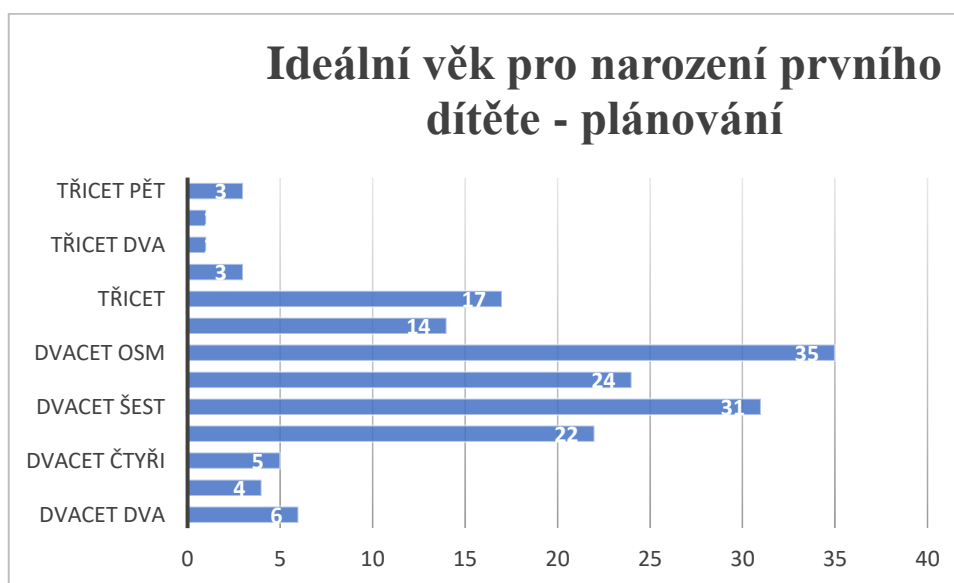
Graf 12: Počet dětí

Ve dvanácté otázce respondenti uváděli, kolik plánují mít v budoucnu dětí. Když porovnáme otázku č. 11 s touto, shoduje se počet respondentů (5), kteří v předešlé otázce odpověděli, že děti v budoucnu neplánují a v této odpověděli, že nechtějí žádné dítě. Co mě však zarazilo je to, že v předešlé otázce bylo 6 respondentů, kteří odpověděli „nevím“, v této otázce už to byl pouze 1 respondent. Zbýlých 5 respondentů již uvedlo počet dětí, které chce v budoucnu mít. 15 (9 %) respondentů uvedli, že chtějí mít pouze jedno dítě. Nejvíce mladých lidí chce mít dvě děti – 118 (71 %). Je to pravděpodobně ovlivněno tím, že již generace dnešních mladých lidí vyrůstala pouze s jedním nebo dvěma sourozenci a dle toho plánují i svoji rodinu. Tři děti chce 24 (14 %) lidí a čtyři a více dětí chtějí mít pouze 3 (2 %) odpovídající.

Otázka č. 13: V kolika ideálně plánujete první dítě?

věk	Absolutní četnost
dvacet dva	6
dvacet tři	4
dvacet čtyři	5
dvacet pět	22
dvacet šest	31
dvacet sedm	24
dvacet osm	35
dvacet devět	14
třicet	17
třicet jedna	3
třicet dva	1
třicet tři	1
třicet pět	3

Tabulka 14: Ideální věk pro narození prvního dítěte - plánování

Graf 13: Ideální věk pro narození prvního dítěte - plánování

Ve 13. otázce jsme se zabývali tím, v kolika letech ideálně mladí lidé plánují první dítě. Nejvíce respondentů (35) plánuje první dítě v 28 letech, o něco málo (31) v 26 letech. Minimální počet mladých lidí chce mít první dítě před 24 rokem, čímž se mi opět potvrzuje tvrzení, že se mladí lidé nejdříve věnují vzdělání a až poté plánují manželství a rodičovství. Překvapilo mě, jak velký počet lidí (17) chce mít první dítě až v 30 letech. V tomto věku to především pro ženu a dítě znamená značná rizika.

Otázka č. 14: Jaký je podle Vás ideální věk pro narození prvního dítěte?

Věk	absolutní četnost
dvacet	4
dvacet jedna	1
dvacet dva	5
dvacet tři	6
dvacet čtyři	17
dvacet pět	61
dvacet šest	19
dvacet sedm	18
dvacet osm	17
dvacet devět	4
třicet	8
třicet jedna	2
třicet dva	2
třicet tři	1
třicet pět	1

Tabulka 15: Ideální věk pro narození prvního dítěte

Graf 14: Ideální věk pro narození prvního dítěte

Otázka číslo 14 zjišťovala jaký je ideální věk pro narození prvního dítěte dle mladých lidí. Respondenti nejčastěji odpovídali, že nejideálnější věk pro narození prvního dítěte je 25 let a to celkem v 61 případech. Celkově nejvíce respondentů uvádí, že je nejlepší věk pro narození prvního dítěte v rozmezí 24-28 let. Nejvíce mě překvapilo, že pro některé mladé lidi je ideální věk až po 30 roce věku.

Otázka č 15: Jaký je podle Vás ideální věk pro narození posledního dítěte?

věk	absolutní četnost
dvacet sedm	1
dvacet osm	2
dvacet devět	1
třicet	32
třicet jedna	2
třicet dva	13
třicet tři	9
třicet čtyři	5
třicet pět	62
třicet šest	4
třicet sedm	2
třicet osm	9
třicet devět	2
čtyřicet	18
čtyřicet dva	1
čtyřicet tři	2
padesát	1

Tabulka 16: Ideální věk pro narození posledního dítěte

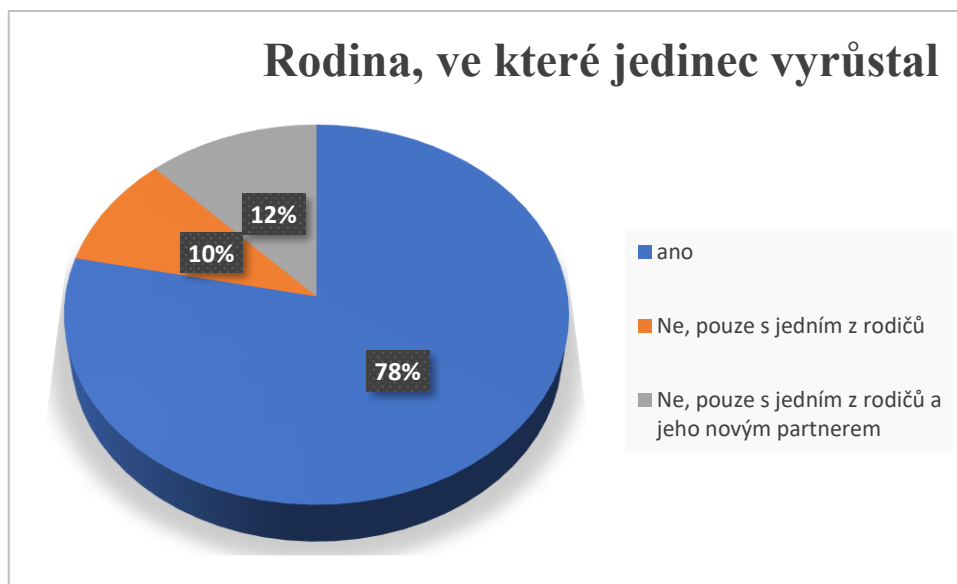
Graf 15: Ideální věk pro narození posledního dítěte

Tato otázka se zaměřovala na ideální věk pro narození posledního dítěte. Nejčastější odpovědí, kterou respondenti uváděli je věk 35 let a to v 62 případech. Druhou nejčastější odpovědí byl věk 30 let. Udivilo mě, že pro 22 respondentů je ještě ideální věk pro poslední dítě ve 40 a více letech, dle mého názoru bývá těhotenství v tomto věku komplikované.

Otázka č. 16: Vyrůstal/a jste v úplné rodině?

	Absolutní četnost	Relativní četnost
ano	130	78 %
Ne, pouze s jedním z rodičů	16	10 %
Ne, pouze s jedním z rodičů a jeho novým partnerem	20	12 %
Celkem	166	100 %

Tabulka 17: Rodina, ve které jedinec vyrůstal

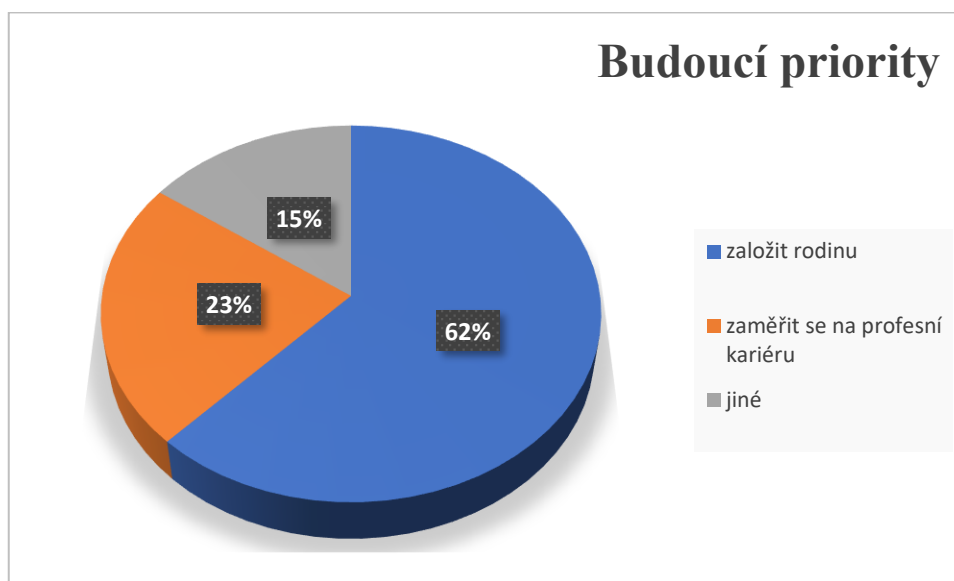
Graf 16: Rodina, ve které jedinec vyrůstal

V této otázce jsme se zabývali tím, zda mladí lidé vyrůstali v úplné či neúplné rodině. Velmi příjemně mě překvapilo, že 130 (78 %) respondentů vyrůstalo v úplné rodině. Je to asi převážně ovlivněno generací našich rodičů, kteří se dříve brali s přesvědčením, že je to na celý život a byli k tomu i vedeni od svých rodičů. O tom už se dnes tak jednoznačně bohužel hovořit nedá. Jen 16 (10 %) respondentů vyrůstalo pouze s jedním z rodičů a 20 (12 %) s jedním z rodičů a novým partnerem.

Otázka č. 17: Jaké máte v budoucnu priority?

priority	Absolutní četnost	Relativní četnost
založit rodinu	103	62 %
zaměřit se na profesní kariéru	38	23 %
jiné	25	15 %
celkem	166	100 %

Tabulka 18: Budoucí priority

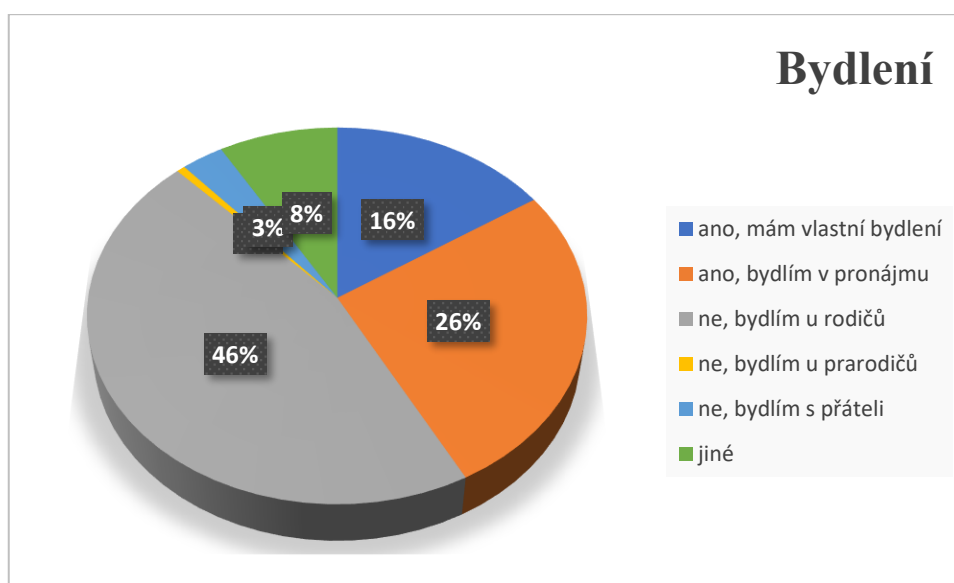
Graf 17: Budoucí priority

Sedmnáctá otázka se zaměřovala na priority mladých lidí do budoucna. Odpovědi u této otázky mě velice překvapily a upřímně jsem očekávala naprosto opačné výsledky. Překvapivě pro nejvíce mladých je prioritou do budoucna založení rodiny. Pro tuto variantu hlasovalo celkem 103 (62 %) respondentů. Na profesní kariéru se chce zaměřit pouze 38 (23 %) mladých lidí. Odpověď „jiné“ uvedlo 25 (15 %) odpovídajících. Mezi odpověďmi se vyskytovalo například to, že se chtějí nejprve zaměřit na vzdělání a poté kariéru, zvládnout rodinu i kariéru zároveň, vybudovat firmu a splnit si sny, postavit dům či zabezpečit svoji rodinu.

Otázka č.18: Máte vlastní bydlení?

	Absolutní četnost	Relativní četnost
ano, mám vlastní bydlení	26	16 %
ano, bydlím v pronájmu	44	26 %
ne, bydlím u rodičů	76	46 %
ne, bydlím u prarodičů	1	1 %
ne, bydlím s přáteli	5	3 %
jiné	14	8 %
celkem	166	100 %

Tabulka 19: Bydlení

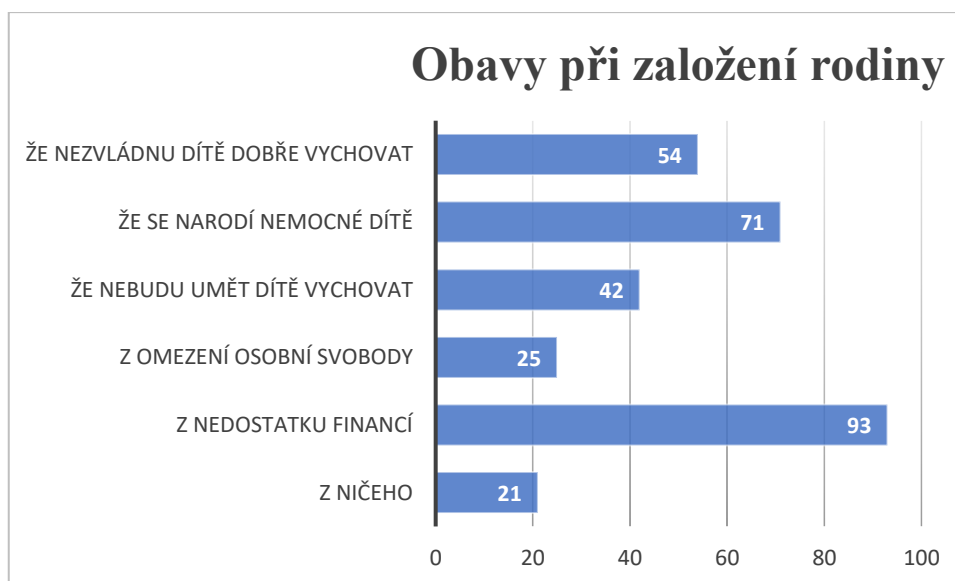
Graf 18: Bydlení

Tato otázka se zaměřovala na to, kde mladí lidé bydlí. Pouze 26 (16 %) respondentů uvedlo, že jsou vlastníky nějaké nemovitosti. Procento mladých lidí, kteří bydlí ve vlastním je velmi nízké, je to z důvodu vysokých cen nemovitostí, na které mladí lidé nemají dostatečné finance. Hypotéky se stále zpříšňují, a proto přibývá mladých lidí, kteří bydlí u rodičů (46 %). Mnoho mladých dospělých řeší své bydlení pronájmy (26 %). Někteří uvedli, že bydlí s přáteli (3 %) či u prarodičů (1 %). Čtrnáct respondentů uvedlo možnost „jiné“, kde zmiňovali, že bydlí s rodiči druhého z partnerů, v týdnu na koleji a přes víkend u rodičů, v bytě rodičů či u přítele/přítelkyně.

Otázka č.19: Z čeho máte největší obavy při založení rodiny?

	Absolutní četnost
Z ničeho	21
Z nedostatku financí	93
Z omezení osobní svobody	25
Že nebudu umět dítě vychovat	42
Že se narodí nemocné dítě	71
Že nezvládnou dítě dobře zabezpečit	54

Tabulka 20: Obavy při založení rodiny

Graf 19: Obavy při založení rodiny

Poslední otázka se zabývala tím, jaké mají mladí lidé obavy při zakládání rodiny. V této otázce mohli respondenti uvést více odpovědí. Nejvíce mladých dospělých má obavy z nedostatku financí v případě pobírání rodičovského příspěvku jednoho z rodičů. Tím, že jeden z partnerů začne pobírat rodičovský příspěvek, který činí 300 000 Kč na celou dobu rodičovské se příjmy rodiny značně sníží a některé rodiny to může přivést do nelehkých situací. Následně mají velký strach z narození nemocného/postiženého dítěte. Někteří též uvedli, že se obávají toho, že nezvládnou dítě dobře vychovat a zabezpečit. Dvacet pět respondentů se obává omezení osobní svobody a závislosti na dítěti. Tím se rozumí především to, že nutné do všeho zapojovat i dítě. Dvacet jedna optimisticky smýšlejících jedinců nemá obavy z ničeho, co se týká založení rodiny.

6.2 Verifikace hypotéz

Po vyhodnocení a zpracování všech dat od respondentů si statisticky ověříme hypotézy, které jsme si stanovili (viz kapitola 5. 3 Formulace hypotéz). Všechny hypotézy jsou verifikovány pomocí Chí kvadrát testu, konkrétně kontingenčními tabulkami. Tento způsob vyhodnocení je určen záměrně, jelikož pracujeme se slovními odpověďmi.

Hypotéze č. 1: Mladí muži nepovažují uzavření manželství před rodičovstvím za důležité častěji než mladé ženy.

H₀: Pohlaví mladých lidí nemá vliv na uzavření manželství před rodičovstvím

H₁: Pohlaví mladých lidí má vliv na uzavření manželství před rodičovstvím.

Pro ověření dané hypotézy jsem využila odpovědi z otázek č. 1 a 8. Z uvedených odpovědí jsem vytvořila tabulku empirické četnosti.

empirické četnosti	ano	spíše ano	spíše ne	ne	celkem
muž	8	14	12	16	50
žena	25	46	24	9	104
celkem	33	60	36	25	154

Tabulka 21: Empirické hodnoty H1

Počet prvků je nižší, než počet respondentů z důvodu vyřazení odpovědi „nevím“.

n = 154

K výpočtu teoretické četnosti jsem využila tento vzorec:

$$\frac{\text{součet řádků empirických četností} * \text{součet sloupců e. č.}}{\text{počet prvků (n)}}$$

Teoretické četnosti	ano	spíše ano	spíše ne	ne
muž	10,71	19,48	11,69	8,12
žena	22,29	40,52	23,64	16,88

Tabulka 22: Teoretické hodnoty H1

Na základě tabulek empirických a teoretických hodnot jsem vypočítala testové kritérium a kritickou hodnotu. Hladina významnosti je $\alpha = 0,05$.

K výpočtu testového kritéria jsem využila tento vzorec:

$$TK = \frac{(\text{empirická četnost} - \text{teoretická četnost})^2}{\text{teoretická četnost}}$$

Testové kritérium	ano	spíše ano	spíše ne	ne
muž	0,6857	1,5416	0,008221	7,6471
žena	0,3295	0,7411	0,005482	3,6786

Tabulka 23: Testové kritérium H1

Následně jsem provedla součet všech hodnot tabulky a tím jsem získala hodnotu TK.

$$TK = 14,6373$$

Poté jsem vypočítala kritickou hodnotu pomocí tohoto vzorce:

$$KH = \chi^2_{1-\alpha} (r-1) * (s-1)$$

$$KH = \chi^2_{0,95} (3)$$

$$KH = 7,81$$

Výsledek $TK > KH$.

Testové kritérium překročilo hodnotu kritické hodnoty. Nulová hypotéza (H_0) je vyvrácena. Platí tedy alternativní hypotéza (H_1) - *Pohlaví mladých lidí má vliv na uzavření manželství před rodičovstvím.* Je tedy zjevné, že má pohlaví vliv na uzavírání manželství před početím dítěte.

Hypotéza č. 2: Mladí lidé s vlastním bydlením plánují rodinu častěji, než mladí lidé, kteří žijí u rodičů.

H_0 : Bydlení mladých lidí nemá vliv na plánování rodičovství.

H_1 : Bydlení mladých lidí má vliv na plánování rodičovství.

empirické četnosti	Vlastní bydlení	U rodičů	celkem
Chtějí se stát rodiči	68	76	144
Nechtějí se stát rodiči	1	2	3
celkem	69	78	147

Tabulka 24: Empirické hodnoty H2

$$n = 147$$

K výpočtu teoretické četnosti jsem využila tento vzorec:

$$\frac{\text{součet řádků empirických četností} * \text{součet sloupců e. č.}}{\text{počet prvků (n)}}$$

Teoretické četnosti	vlastní bydlení	u rodičů
Chtějí se stát rodiči	67,59	76,41
Nechtějí se stát rodiči	1,41	1,59

Tabulka 25: Teoretické hodnoty H2

Na základě tabulek empirických a teoretických hodnot jsem vypočítala testové kritérium a kritickou hodnotu. Hladina významnosti je $\alpha = 0,05$.

K výpočtu testového kritéria jsem využila tento vzorec:

$$TK = \frac{(\text{empirická četnost} - \text{teoretická četnost})^2}{\text{teoretická četnost}}$$

Testové kritérium	vlastní bydlení	u rodičů
Chtějí se stát rodiči	0,0025	0,0022
Nechtějí se stát rodiči	0,1192	0,1057

Tabulka 26: Testové kritérium H2

Následně jsem provedla součet všech hodnot tabulky a tím jsem získala hodnotu TK.

$$TK = 0,2296$$

Poté jsem vypočítala kritickou hodnotu pomocí tohoto vzorce:

$$KH = \chi^2_{1-\alpha} (r-1) * (s-1)$$

$$KH = \chi^2_{0,95} (1)$$

$$KH = 3,84$$

Výsledek $TK < KH$.

Testové kritérium nepřekročilo kritickou hodnotu. Nulová hypotéza (H_0) platí - *Bydlení mladých lidí nemá vliv na plánování rodičovství*. Alternativní hypotéza (H_1) je zamítnuta.

Hypotéza č. 3: Mladí pracující lidé považují za prioritu založit rodinu častěji, než mladí lidé, kteří studují.

H₀: Status pracující/student nemá vliv nemá vliv na prioritu založit rodinu.

H₁: Status pracující/student nemá vliv má vliv na prioritu založit rodinu.

Empirická četnost	Založit rodinu	Kariérní postup	celkem
pracující	45	14	59
studenti	50	23	73
celkem	95	37	132

Tabulka 27: Empirické hodnoty H3

n = 132

Počet prvků je nižší, než počet respondentů z důvodu vyřazení odpovědi „jiné“.

K výpočtu teoretické četnosti jsem využila tento vzorec:

$$\frac{\text{součet řádků empirických četností} * \text{součet sloupců e. č.}}{\text{počet prvků (n)}}$$

Teoretická četnost	Založit rodinu	Kariérní postup
pracující	42,46	16,54
studenti	52,54	20,46

Tabulka 28: Teoretické hodnoty H3

Na základě tabulek empirických a teoretických hodnot jsem vypočítala testové kritérium a kritickou hodnotu. Hladina významnosti je $\alpha = 0,05$.

K výpočtu testového kritéria jsem využila tento vzorec:

$$TK = \frac{(\text{empirická četnost} - \text{teoretická četnost})^2}{\text{teoretická četnost}}$$

Testové kritérium	Založit rodinu	Kariérní postup
pracující	0,1519	0,3901
studenti	0,1228	0,3153

Tabulka 29: Testové kritérium H3

Následně jsem provedla součet všech hodnot tabulky a tím jsem získala hodnotu TK.

TK = 0,9801

Poté jsem vypočítala kritickou hodnotu pomocí tohoto vzorce:

$$KH = x^2_{1-\alpha} (r-1) * (s-1)$$

$$KH = x^2_{0,95} (1)$$

$$KH = 3,84$$

Výsledek $TK < KH$

Testové kritérium nepřekročilo kritickou hodnotu. Nulová hypotéza (H_0) platí - *Status pracující/student nemá vliv nemá vliv na prioritu založit rodinu*. Alternativní hypotéza (H_1) je zamítnuta.

Hypotéza č. 4: Mladí lidé z úplné rodiny chtějí vstupovat do manželství častěji, než mladí lidé z neúplné rodiny.

H_0 : Úplnost rodiny nemá vliv na vstup mladých lidí do manželství.

H_1 : Úplnost rodiny má vliv na vstup mladých lidí do manželství.

empirická četnost	úplná rodina	neúplná rodina	celkem
Chtějí vstoupit	119	26	145
nechtějí vstoupit	11	10	21
celkem	130	36	166

Tabulka 30: Empirické hodnoty H_4

$n = 166$

K výpočtu teoretické četnosti jsem využila tento vzorec:

$$\frac{\text{součet řádků empirických četností} * \text{součet sloupců e. č.}}{\text{počet prvků (n)}}$$

Teoretická četnost	úplná rodina	neúplná rodina
Chtějí vstoupit	113,55	31,45
nechtějí vstoupit	16,45	4,55

Tabulka 31: Teoretické hodnoty H_4

Na základě tabulek empirických a teoretických hodnot jsem vypočítala testové kritérium a kritickou hodnotu. Hladina významnosti je $\alpha = 0,05$.

K výpočtu testového kritéria jsem využila tento vzorec:

$$TK = \frac{(\text{empirická četnost} - \text{teoretická četnost})^2}{\text{teoretická četnost}}$$

Testové kritérium	úplná rodina	neúplná rodina
Chtějí vstoupit	0,2616	0,9444
nechtějí vstoupit	1,8056	6,528

Tabulka 32: Testové kritérium H4

Následně jsem provedla součet všech hodnot tabulky a tím jsem získala hodnotu TK.

$$TK = 9,5396$$

Poté jsem vypočítala kritickou hodnotu pomocí tohoto vzorce:

$$KH = \chi^2_{1-\alpha} (r-1) * (s-1)$$

$$KH = \chi^2_{0,95} (1)$$

$$KH = 3,84$$

Výsledek $TK > KH$.

Testové kritérium překročilo kritickou hodnotu. Nulová hypotéza (H_0) byla zamítnuta. Alternativní hypotéza (H_1) - *Úplnost rodiny má vliv na vstup mladých lidí do manželství* byla potvrzena.

Hypotéza č. 5: Mladé ženy mají obavy z nedostatku financí častěji než ze špatné výchovy dítěte, oproti mladým mužům.

H_0 : Pohlaví mladých lidí nemá vliv na obavy z nedostatku financí než ze špatné výchovy.

H_1 : Pohlaví mladých lidí má vliv na obavy z nedostatku financí než ze špatné výchovy.

Empirická četnost	nedostatek financí	špatná výchova	celkem
Ženy	67	36	103
muži	26	6	32
celkem	93	42	135

Tabulka 33: Empirické hodnoty H5

$$n = 135$$

K výpočtu teoretické četnosti jsem využila tento vzorec:

$$\frac{\text{součet řádků empirických četností} * \text{součet sloupců e. č.}}{\text{počet prvků (n)}}$$

Teoretická četnost	nedostatek financí	špatná výchova
Ženy	70,95	32,04
muži	22,04	9,95

Tabulka 34: Teoretické hodnoty H5

Na základě tabulek empirických a teoretických hodnot jsem vypočítala testové kritérium a kritickou hodnotu. Hladina významnosti je $\alpha = 0,05$.

K výpočtu testového kritéria jsem využila tento vzorec:

$$TK = \frac{(\text{empirická četnost} - \text{teoretická četnost})^2}{\text{teoretická četnost}}$$

Testové kritérium	nedostatek financí	špatná výchova
Ženy	0,2199	0,4894
muži	0,7115	1,5681

Tabulka 35: Testové kritérium H5

Následně jsem provedla součet všech hodnot tabulky a tím jsem získala hodnotu TK.

$$TK = 2,9889$$

Poté jsem vypočítala kritickou hodnotu pomocí tohoto vzorce:

$$KH = \chi^2_{1-\alpha} (r-1) * (s-1)$$

$$KH = \chi^2_{0,95} (1)$$

$$KH = 3,84$$

Výsledek $TK < KH$.

Testové kritérium nepřekročilo kritickou hodnotu. Nulová hypotéza (H_0) - *Pohlaví mladých lidí nemá vliv na obavy z nedostatku financí než ze špatné výchovy* byla potvrzena. Alternativní hypotéza (H_1) byla zamítnuta.

6.3 Závěr výzkum

Hlavním cílem výzkumu bylo zjistit jaké mají mladí lidé představy, plány a obavy týkající se rodinného života. Výzkumný soubor nám tvořili respondenti ve věkové kategorii 18-26 let. Představy, plány a obavy mladých dospělých byly zjišťovány pomocí dotazníku vlastní konstrukce. Otázky, které byly kladeny se zaměřovaly na dosažení hlavního cíle. Dále otázky zjišťovaly, zda respondenti vyrůstali v úplné či neúplné rodině, kolik chtějí mít děti, zda chtějí vstoupit do manželství a z čeho mají největší obavy při založení rodiny a vstupu do manželství.

Na základě splnění hlavního výzkumného cíle byly stanoveny výzkumné otázky. První otázka se zabývala tím, kolik chtějí mít mladí lidé dětí. Této otázce v dotazníku předcházela otázka, zda se mladí lidé vůbec chtějí stát rodiči. Naprostá většina (93 % respondentů) odpověděla, že se v budoucnu chtějí stát rodiči. Rodičovstvím z pohledu mladých lidí jsme se zabývali i v kapitole 1.2 Rodičovství, kde je popsáno že mladí lidé pozorují jako největší štěstí v životě možnost vidět vyrůstat své dítě. V celkovém součtu se mladí shodují na tom, že v budoucnu plánují dvě (71 % respondentů) maximálně tři děti (14 % respondentů). Dle mého je to ovlivněno i tím, že mladé ženy dnes často studují vysoké školy, uplatňují se na trhu práce a poté není tolik prostoru na to mít třeba 6 dětí jako tomu bylo za našich babiček a dědečků.

Další dvě výzkumné otázky (VO2, VO3) se zabývaly ideálním věkem pro narození prvního a posledního dítěte. Cílem bylo zjistit v kolika letech by chtěli mít mladí lidé první dítě a také poslední dítě. Dle mého názoru byly tyto otázky velmi důležité, jelikož se rodičovství v dnešní době odkládá na pozdnější dobu již z několika důvodů a tím se zvyšuje věk matek prvorodiček. Dle výzkumu je ideální věk pro narození prvního dítěte v rozmezí dvacet čtyři až dvacet osm let. Naopak z výzkumu vyplývá, že mladí lidé chtějí mít většinou poslední dítě v třiceti pěti letech. Značná část respondentů také uváděla, že chtějí mít poslední dítě ve čtyřiceti letech. Jednalo se o několik mužů ale i žen. Dle mého názoru je takto vysoký věk především pro ženu rizikovým, u mužů na věku tolik nezáleží.

Čtvrtá výzkumná otázka (VO4) se věnovala vlivu neúplné rodiny na vstup jedince do manželství. Tomuto tématu jsme se věnovali v případě aspektů, které ovlivňují mladé lidi. Důležitým aspektem, který ovlivňuje jak názor na manželství, tak i na rodičovství je rodinné prostředí, ve kterém jedinec vyrůstal (viz. kapitola 3.1 Rodinné prostředí). Rodina, v níž mladí lidé vyrůstali výrazně ovlivňuje postoje a názory na výběr partnera, manželství i rodičovství.

Podstatně to vše závisí na tom, zda vyrůstal v úplné či neúplné rodině. Mnozí jedinci jsou tímto vývojem v rodině ovlivněni a stávají se obrazem svých rodičů. K této otázce se vztahovala i hypotéza č. 4, která zjišťovala, zda chtějí mladí lidé z úplné rodiny vstupovat do manželství častěji než ti, co vyrůstali v rodině neúplné. Tato hypotéza mi potvrdila fakta z teoretické části.

Další výzkumná otázka se věnovala z mého pohledu velmi zásadnímu rozhodnutí. Zjišťovala, zda dávají mladí lidé přednost kariérnímu posunu před rodinným životem. Kariéra je jedním z dalších aspektů, který ovlivňuje názory mladých lidí (kapitola 3.3 Kariéra). Týká se to převážně mladých žen, které si po studiu volí, zda se zaváží rodině, nebo budou budovat kariéru. V teoretické části je uvedeno, že více jak polovina mladých žen a téměř polovina mužů zastává názor, že je pro ně rodina důležitější než práce. Bylo příjemné zjištění, když se tento fakt potvrdil i ve výzkumu. Větší prioritu založení rodiny dává 62 % respondentů a pouze 23 % má jako prioritu budovat profesní kariéru.

Otázka číslo šest byla též spojena s jedním z aspektů, který ovlivňuje mladé lidi. Týkala se vlivu vlastního bydlení na založení rodiny. V teoretické části jsme se věnovali tomu, že mladá generace nespěchá do manželství a rodičovství také z důvodu, že často finančně nedosahuje na vlastní bydlení. Toto tvrzení se mi v mé praktické části nepotvrdilo. Zda mladí mají vlastní bydlení či nikoliv nemá vliv na plánování rodičovství.

Další otázka se zabývala obavami mladých lidí z nedostatku financí v případě nástupu jednoho z rodičů na rodičovskou dovolenou. V tomto případě je to jeden z aspektů, proč mladí lidé odkládají rodičovství. Pro založení rodiny je důležitý stabilní příjem, který zajistí výchovu dítěte. V případě nástupu matky či otce na rodičovskou dovolenou se příjem domácnosti značně sníží a pro některé rodiny to může znamenat značný problém. Ve výzkumu jsme si tento fakt potvrdili. Největší obavy při zakládání rodiny mají mladí lidé z nedostatku peněz (93 respondentů).

Osmá výzkumná otázka se zabývala tím, zda mladí lidé považují za důležité uzavření manželství před tím, než se stanou rodiči, jako tomu bylo dříve. Velká část respondentů (ano 20 %, spíše ano 36 %) považuje sňatek před početím dítěte za důležité. Jak vyplývá z výzkumu prioritou je to především pro ženy, kdy celkově 71 žen ze 104 uvedlo že je to pro ně důležité. Menší část respondentů to nepovažuje za důležité (37 %).

Závěr výzkumu bych hodnotila pozitivně. Mladí lidé mají velmi kladné představy a plány týkající se manželského i rodinného života. Uspokojivé je, že téměř všichni respondenti chtějí

vstoupit do manželského svazku a chtějí se stát v budoucnu rodiči. Dle toho soudím, že mladí lidé se úplně neodchylují od tradičního modelu rodiny. Výzkum považuji za poměrně úspěšný. Výzkumný soubor byl zvolen efektivně a zjistil potřebné informace k dosažení výzkumného cíle. Jedinou nevýhodu vidím v nepoměrném zastoupení mužů (62) a žen (104) v dotazníku. Celkově bych výsledek výzkumu zhodnotila kladně, kdy jsem získala několik cenných a zajímavých informací.

Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zjistit představy, plány a obavy mladých lidí týkající se rodinného života. Téma jsem si zvolila záměrně, jelikož jsem sama ve věku, kdy plánuji svůj budoucí život a tato problematika mě zajímá. Věková kategorie respondentů byla tedy řazena do období mladé dospělosti tj. 18–26 let. Představy, plány a obavy mladých lidí byly zjišťovány v praktické části této práce. Stanovené cíle se podařilo splnit. Výsledky, které byly získány z výzkumu se do jisté míry shodovaly s poznatky v části teoretické.

V první části práce, tj. v teoretické části, jsme se seznámili se základními pojmy, které se vztahují k danému tématu. Na úplném počátku práce jsme si vymezili pojem rodina, její funkce a rodičovství. Další kapitola se zabývala manželstvím, a i když stále velká část populace zastává tradiční manželský svazek část práce je věnována dalším typům partnerského soužití, mezi které patří nesezdané soužití a registrované partnerství. Do manželského svazku chce vstoupit celkem 145 ze 166 respondentů. V kapitolách rodičovství a manželství je zmíněn pohled mladých lidí na tuto problematiku. Určitá část teoretické části je věnována aspektům, které ovlivňují názor mladých lidí na rodičovství a manželství. Zahrnuto mezi ně bylo rodinné prostředí, ve kterém mladý člověk vyrůstal, touha po vyšším vzdělání, kariérní postup a ekonomická situace mladého člověka. Jelikož je celá práce zaměřena na mladé lidi, poslední kapitola je věnována vývojovému období mladá dospělost.

Praktická část byla zpracována pomocí dotazníku vlastní konstrukce, který jsem z velké části rozesílala elektronickou formou známým a kamarádům. Dotazníkového šetření se celkem zúčastnilo 177 mladých mužů a žen. Do výzkumu bylo zařazeno pouze 166 respondentů – 104 žen a 62 mužů. V praktické části jsme primárně zjišťovali, jaké mají mladí lidé představy, plány a obavy z manželství a rodičovství. Jak již tu bylo zmíněno, určité poznatky se shodovaly s teorií, která je podložena odbornou literaturou. Shoduje se například fakt, že mladí lidé mají při zakládání rodiny největší obavy z nedostatku financí, tomuto je věnována i část teoretické práce. Ekonomická situace má dle teoretické části i vliv na vlastní bydlení, tento fakt je potvrzen i v části praktické. Dalším potvrzeným faktem je, že mladí lidé odkládají děti do pozdějšího věku, ať už je příčinou dokončení studia či něco jiného nejvíce respondentů odpovědělo, že první dítě plánují v 28 letech. Co naopak s teoretickou částí úplně nekoresponduje je to, že založení rodiny má u mladých lidí větší prioritu než budování kariéry.

Celkově je z výzkumu viditelné jak se dnešní generace s generací našich rodičů a prarodičů rozchází. Dříve měly ženy první dítě v útlém věku a měly dětí hned několik. Dnešní mladá generace první dítě odsouvá do pozdějšího věku z důvodu vzdělání a uplatnění se na trhu práce, a dle údajů z výzkumu chtějí maximálně dvě děti. Dříve bylo prioritou vstoupit do manželského svazku dříve, než se narodí dítě. Dnes je velký počet párů, kteří vstupují do manželství až po narození dítěte či zůstávají nesezdaní.

Seznam zdrojů

Literární zdroje

- ČERMÁKOVÁ, Marie. *Proměny současné české rodiny: (rodina - gender - stratifikace)*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. Studie, sv. 28, s.170. ISBN 80-85850-93-1.
- FIALOVÁ, Ludmila. *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. Studie, sv. 24, s. 163. ISBN 80-85850-87-7.
- GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6.
- GILLERNOVÁ, Ilona, Vladimír KEBZA a Milan RYMEŠ. *Psychologické aspekty změn v české společnosti: člověk na přelomu tisíciletí*. Praha: Grada, 2011. Psyché, ISBN 978-80-247-2798-1.
- HAMPLOVÁ, Dana. *Děti na psí knížku?: mimomanželská plodnost v ČR*. Praha: Akademie věd České republiky, Sociologický ústav, 2007, 155. ISBN 978-80-7330-128-6.
- HELUS, Zdeněk. *Sociální psychologie pro pedagogy. 2., přepracované a doplněné vydání*. Praha: Grada, 2015. Pedagogika, s. 399. ISBN 978-80-247-4674-6.
- MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť: studijní texty*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1993, 124. ISBN 80-901424-7-8.
- MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. Vyd. 2., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002, s. 250. Základy sociologie, sv. 8. ISBN 80-86429-05-9.
- Nový občanský zákoník 89/2012 Sb. Praha: Verlag Dashöfer, 2017, s. 320.
- PLAŇAVA, Ivo. *Manželství a rodiny: struktura, dynamika, komunikace*. Brno: Doplněk, 2000, s. 294. ISBN 80-7239-039-2.
- SOBOTKOVÁ, Irena. *Psychologie rodiny. 2., přeprac. vyd.* Praha: Portál, 2007, s. 219. ISBN 978-80-7367-250-8.
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000, s. 522. ISBN 80-7178-308-0.
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum, 2007, 461. ISBN 978-80-246-1318-5.
- VESELÁ, Renata. *Rodina a rodinné právo: historie, současnost a perspektivy*. Praha: Eurolex Bohemia, 2003, s. 262. ISBN 80-86432-48-3.

Internetové zdroje

- Askmen: Is the Living Apart Together Dynamic the New Normal for Couples? [online]. [cit. 2019-11-26]. Dostupné z: https://www.askmen.com/dating/dating_experiences/is-the-living-apart-together-dynamic-the-new-normal-for-couples.html
- Česká správa sociálního zabezpečení: Peněžitá pomoc v mateřství [online]. [cit. 2019-12-08]. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/web/cz/penezita-pomoc-v-materstvi>.
- Český statistický úřad: Partnerské svazky osob stejného pohlaví v České republice a v Evropě [online]. [cit. 2019-11-28]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/partnerske-svazky-osob-stejneho-pohlavi-v-ceske-republice-a-v-evrope-n-7zdlf33hnf>.
- Český statistický úřad: Založení rodiny je ekonomicky náročné [online]. [cit. 2019-12-07]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/zalozeni-rodiny-je-ekonomicky-narocne-20140507>
- HÖFFEROVÁ, Markéta. Vysokoškolský diplom znamená pro zaměstnance výrazný platový náskok [online]. [cit. 2019-12-07]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zpravy/458918-vysokoskolsky-diplom-znamená-pro-zamestnance-vyrazny-platovy-naskok/>
- Iurium: Nesezdané soužití – obecné pojednání a jeho význam v právu [online]. [cit. 2019-11-12]. Dostupné z: <https://www.iurium.cz/2016/03/01/nesezdane-souziti-obecne-pojednani-a-jeho-vyznam-v-pravu/>
- Jsme fér: manželství pro všechny [online]. [cit. 2019-11-28]. Dostupné z: https://www.jsmefer.cz/3000_registraci
- KOHOUTEK, Rudolf. RODINA a vývoj dětí [online]. [cit. 2019-12-06]. Dostupné z: <http://rudolfkohoutek.blog.cz/0912/vliv-rodiny-na-rozvoj-osobnosti-cloveka>
- Lidovky: Přístup k bydlení se mladým komplikuje. Průměrný věk kupujících je už 44 let [online]. [cit. 2019-12-08]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/byznys/firmy-a-trhy/najem-bytu-lidi-netahne-ale-moznost-koupe-je-minulosti-prumernemu-kupci-je-44-let.A190309_143249_firmy-trhy_zdp
- Ministerstvo vnitra České republiky: Registrované partnerství [online]. [cit. 2019-11-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/uzavreni-registrovaneho-partnerstvi.aspx>
- *Prague Pride: Duhové rodiny* [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <https://www.praguepride.cz/cs/lgbt-rodiny.e>

- Právní linka: Registrované partnerství [online]. [cit. 2019-11-28]. Dostupné z: <https://www.pravnilinka.cz/obcansky-zakonik/registrovane-partnerstvi>.
- Psychologie pro každého: co je v životě skutečně důležité: dilema kariéra nebo rodina [online]. [cit. 2019-12-08]. Dostupné z: <https://psychologieprokazdeho.cz/dilema-kariera-nebo-rodina/>

Seznam grafů

Graf 1: Pohlaví respondentů	27
Graf 2: Věk respondentů.....	28
Graf 3: Zastoupení studentů a pracujících	29
Graf 4: Nejvyšší dosažení vzdělání	30
Graf 5: Partnerský vztah	31
Graf 6: Manželský svazek.....	32
Graf 7: Ideální věk pro vstup do manželství.....	33
Graf 8: Důležitost uzavření manželství před rodičovstvím	34
Graf 9: Vliv na mladé lidi při vstupu do manželství.....	35
Graf 10: Obavy při vstupu do manželství	36
Graf 11: Plánování rodičovství	37
Graf 12: Počet dětí	38
Graf 13: Ideální věk pro narození prvního dítěte - plánování.....	39
Graf 14: Ideální věk pro narození prvního dítěte.....	40
Graf 15: Ideální věk pro narození posledního dítěte.....	41
Graf 16: Rodina, ve které jedinec vyrůstal	42
Graf 17: Budoucí priority	43
Graf 18: Bydlení	44
Graf 19: Obavy při založení rodiny	45

Seznam tabulek

Tabulka 1: Pohlaví respondentů	27
Tabulka 2: Věk respondentů	28
Tabulka 3: Zastoupení studentů a pracujících	29
Tabulka 4: Nejvyšší dosažené vzdělání	30
Tabulka 5: Partnerský vztah	31
Tabulka 6: Manželský svazek	32
Tabulka 7: Ideální věk pro vstup do manželství	33
Tabulka 8: Důležitost uzavření manželství před rodičovstvím	34
Tabulka 9: Důležitost uzavření manželství před rodičovstvím - pohlaví	34
Tabulka 10: Vliv na mladé lidi při vstupu do manželství	35
Tabulka 11: Obavy při vstupu do manželství	36
Tabulka 12: Plánování rodičovství	37
Tabulka 13: Počet dětí	38
Tabulka 14: Ideální věk pro narození prvního dítěte - plánování	39
Tabulka 15: Ideální věk pro narození prvního dítěte	40
Tabulka 16: Ideální věk pro narození posledního dítěte	41
Tabulka 17: Rodina, ve které jedinec vyrůstal	42
Tabulka 18: Budoucí priority	43
Tabulka 19: Bydlení	44
Tabulka 20: Obavy při založení rodiny	45
Tabulka 21: Empirické hodnoty H1	46
Tabulka 22: Teoretické hodnoty H1	46
Tabulka 23: Testové kritérium H1	47
Tabulka 24: Empirické hodnoty H2	47
Tabulka 25: Teoretické hodnoty H2	48
Tabulka 26: Testové kritérium H2	48
Tabulka 27: Empirické hodnoty H3	49
Tabulka 28: Teoretické hodnoty H3	49
Tabulka 29: Testové kritérium H3	49
Tabulka 30: Empirické hodnoty H4	50
Tabulka 31: Teoretické hodnoty H4	50
Tabulka 32: Testové kritérium H4	51
Tabulka 33: Empirické hodnoty H5	51

Tabulka 34: Teoretické hodnoty H_5	52
Tabulka 35: Testové kritérium H_5	52

Přílohy

Příloha 1 - dotazník

Vážená paní, vážený pane!

Jmenuji se Denisa Kalinová a jsem studentkou 3. ročníku Fakulty filozofické Univerzity Pardubice. Obracím se na Vás s prosbou o vyplnění tohoto dotazníku. Údaje, které dotazník poskytne využiji pouze ke studijním účelům, konkrétně ke zpracování mé bakalářské práce s názvem „Rodina z pohledu mladých dospělých“. Dotazník je určen mladým lidem, ve věkové kategorii 18-26 let. Jeho hlavním cílem je zjistit představy, plány a obavy mladých lidí týkající se rodinného života.

Vyplnění dotazníku je zcela anonymní a nezabere Vám více než 10 minut času.

Předem Vám moc děkuji za ochotu a pomoc.

1. Jaké je Vaše pohlaví?

- a) Žena
- b) Muž

2. Jaký je Váš věk?

Dotazník je určen respondentům ve věkové kategorii 18-26 let. Pokud do této věkové kategorie nespadáte, dotazník prosím dále nevyplňujte.

- a) 18-20
- b) 21-22
- c) 23-24
- d) 25-26

3. Jste student nebo pracující?

- a) Student
- b) Pracující
- c) Jiné, napiš: _____

4. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) Neúplné základní
- b) Základní
- c) Vyučen v oboru
- d) Střední odborné bez maturity
- e) Úplné střední s maturitou

- f) Vyšší odborné
- g) Vysokoškolské
- h) Jiné, napiš: _____

5. Máte v současné době partnera/partnerku?

- a) Nemám partnera/ partnerku
- b) Mám partnera/partnerku ale žijeme každý sám
- c) Mám partnera/partnerku a žijeme ve společné domácnosti

6. Chcete v budoucnu vstoupit do manželského svazku?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Odůvodněte své rozhodnutí _____

7. Jaký je podle Vás ideální věk pro vstup do manželství?

8. Je pro Vás důležité uzavřít manželství před tím, než se stanete rodiči?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Nevím
- d) Spíše ne
- e) Ne

9. Co podle Vás nejvíce ovlivňuje mladé lidi, aby vstoupili do manželství?

- a) Láska
- b) Dlouhodobé soužití
- c) Pojistit si partnera
- d) Narození dítěte
- e) Jasně majetkové vztahy
- f) Lepší finanční zabezpečení
- g) Jiné, napište: _____

10. Z čeho máte obavy při vstupu do manželství? (možno označit více odpovědí)

- a) Z ničeho
- b) Z rozvodu
- c) Z omezení svobody
- d) Z manželských povinností
- e) Z toho, že mě partnerova/ky rodina nepřijme
- f) Jiné, napište: _____

11. Chcete se stát v budoucnu rodičem?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

12. Kolik chcete mít dětí?

- a) Žádné
- b) 1
- c) 2
- d) 3
- e) 4 a více
- f) Nevím

13. V kolika letech ideálně plánujete první dítě?

14. Jaký je podle Vás ideální věk pro narození prvního dítěte?

15. Jaký je podle Vás ideální věk pro narození posledního dítěte?

16. Vyrůstal/a jste v úplné rodině?

- a) Ano
- b) Ne, pouze s jedním z rodičů
- c) Ne, pouze s jedním z rodičů a jeho novým partnerem

17. Jaké máte v budoucnu priority?

- a) Založit rodinu
- b) Zaměřit se na profesní kariéru
- c) Jiné: _____

18. Máte vlastní bydlení?

- a) Ano, mám vlastní bydlení (jsem majitel)
- b) Ano, bydlím v pronájmu
- c) Ne, bydlím u rodičů
- d) Ne, bydlím u prarodičů
- e) Ne, bydlím s přáteli
- f) Jiné: _____

19. Z čeho máte největší obavy při založení rodiny? (lze označit více odpovědí)

- a) Z ničeho
- b) Z nedostatku financí (jeden z rodičů bude pobírat pouze rodičovský příspěvek)
- c) Z omezení osobní svobody (nebudu mít čas pouze na sebe)
- d) Že, nebudu umět dítě dobře vychovat
- e) Že se mi/nám narodí nemocné/ postižené dítě
- f) Že nezvládnou dítě dobře zabezpečit